LEGIONÁŘSKÝ směr

4/2020

V Itálii nezapomínají na čs. legionáře

Opustil nás br. Václav Kuchynka

Členové ČsOL uctili 28. říjen

Jednoty v Den válečných veteránů

Č. SL. OBEC LEGIONÁŘSKÁ

pf 2021

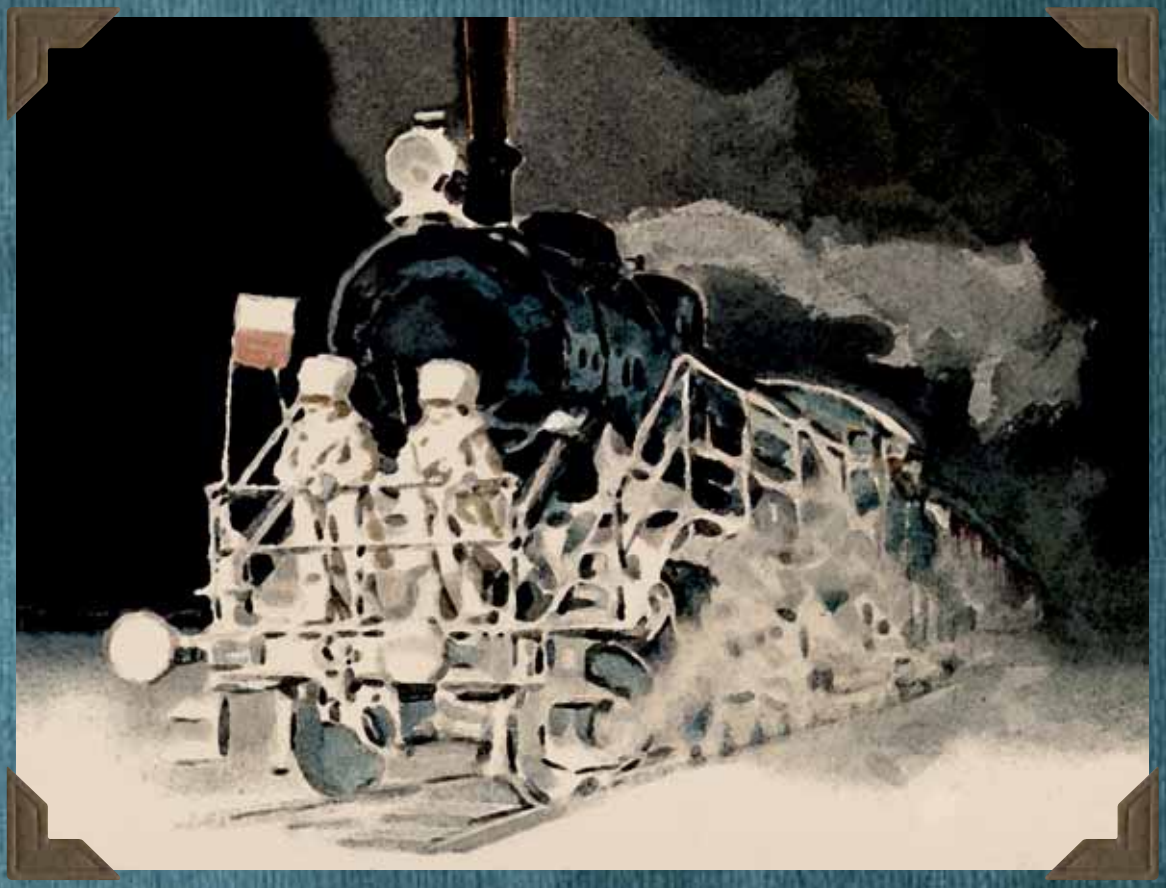

Pevné zdraví
a hodně sil
v novém roce Vám přeje

plk. v. v. MUDr. Pavel Budinský, Ph.D., MBA
předseda Československé obce legionářské

OBSAH

ÚVOD

Slovo předsedy ČsOL ... 2

VÁLEČNÍ VETERÁNI

Ocenění válečných veteránů ... 3

Nezlomný místopředseda ... 4

Zemřel místopředseda ČsOL br. generál Václav Kuchynka ... 5

Zemřela poslední veteránka bojů u Sokolova ... 6

Zemřela válečná veteránka ses. Evdokie Havlíčková ... 6

Jmenoval se Josef Kašpar ... 7

Poslední rozloučení s válečným veteránem Robertem Mazurkem ... 7

Čechoslováci v Perském zálivu ... 8–9

LEGIE 100

Poslední sezóna Legiovlaku? ... 10–11

Muzeum československých legií po dvou letech svého provozu ... 12–13

Pietní akce v Itálii na památku československých legionářů. Podzim 2020 ... 14–15

STALO SE

Vznik samostatného čs. státu si připomněli i vojáci v Lotyšsku ... 16

Den válečných veteránů v Praze ... 17–19

Piety 17. listopadu ... 19

Vzpomínka na generála Aloise Lišku ... 20

Vzpomínka na armádního generála Tomáše Sedláčka ... 20

Památce armádních generálů ... 20

Nové pamětní desky v Praze a Iniciativa A. ... 21–23

Legionářské svatby ... 24

Sestra Miroslava Čížková Babičkou roku Středočeského kraje ... 25

ČINNOST JEDNOT

Obnova Jednoty Československé obce legionářské ve Valašských Kloboukách ... 26–27

Po stopách hrdinů ... 28–29

Střelecká soutěž „O pohár ČsOL 2020“ a „Kummer cup 2020“ podle pravidel IPSC ... 30–31

Uložení pamětní schránky do pomníku Padlým za Těšínsko ... 32

Dekorování praporu T. J. Sokol Moravská Ostrava 1 ... 33

Pochod po stopách krále Šumavy ... 34

XII. ročník memoriálu mjr. i. m. Bohumila Vávrů a ppor. i. m. Václava Martínka ... 35

Odhalení pamětní desky generálu Jindřichu Bejlovi v Polici nad Metují ... 36

Pocta hrdinům odboje v Pojizeří ... 37–49

28. říjen a Ostrava ... 40

Z připomínek 28. října našimi jednotami ... 41–43

Připomínky naší státnosti na Českokrumlovsku ... 44

Pietní akty k 28. říjnu a 11. listopadu v Pecce ... 45

Plzeňští legionáři ke Dni válečných veteránů 2020 ... 46–47

Den válečných veteránů pod „rouškou koronaviru“. Připomínka Dne válečných veteránů v Olomouci ... 48–49

Z připomínek Dne válečných veteránů jednotami ... 50–51

HISTORIE

Století londýnského Kenotafu ... 52–53

ZÁMEČEK

Zámeček Pardubičky – Larischova vila, národní kulturní památka: Dny evropského dědictví 2020 ... 54–56

SLOVO PŘEDSEDY

Československé obce legionářské

Vážení váleční veteráni,
sestry a bratři,
vstupujeme společně do nového roku 2021 poté, co jsme prožili rok, který pro mnohé z nás neměl obdobu v ničem, co jsme doposud zažili. Někteří jste se museli vyrovnávat se zdravotními potížemi, jiní s omezeními při každodenním životě, další jsou nuceni potýkat se s nejistotou, která pro ně s Novým rokem nekončí. Snažil jsem se Vás nabádat v průběhu roku k opatrnosti vůči sobě a ohleduplnosti ke své rodině, svému okolí. Bohužel ani dnes Vás ještě nemohu potěšit, že je vše za námi, ale naopak Vás opětovně žádám k odpovědnému jednání vůči společnosti, rodině i sobě.

Na samotný závěr roku nebudu vzpomínat rád. Během posledních týdnů nás navždy opustila řada našich sester a bratrů a v samém závěru roku i tři výrazné osobnosti novodobých dějin naší Obce. Museli jsme se rozloučit s místopředsedou ČsOL br. brig. gen. Václavem Kuchynkou, poslední účastnicí bojů u Sokolova plk. v. v. Jarmilou Halbrštátovou a paní Hanou Fajtlovou, vdovou po genpor. v. v. Františku Fajtlovi. Jejich odchod nám připomněl, jak křehká je dnes již možnost setkávat se s touto generací hrdinů a také s lidmi, kteří spolu s válečnými veterány museli v minulosti jako jejich nejbližší prožívat často mnohou nepřízeň osudu. Byť se budeme sebelépe snažit předat dalším jejich odkaz, tlumočit vzpomínky, které nám osobně vyprávěli, popsat jejich charakteristická gesta a projevy, nikdy nenahradíme jejich ztrátu. To ale neznamená, že bychom měli polevit. Naopak, protože právě Československá obec legionářská přebírá odpovědnost za udržení odkazu těch, kteří nenávratně odchází.

A smutné okamžiky se nedotýkaly jenom našeho spolku. Den po Dni válečných veteránů přinesla média zprávu o úmrtí příslušnice 24. základny dopravního letectva rotmistryně Michaely Tiché, která zahynula společně s dalšími koaličními vojáky, během nehody vrtulníku na Sinajském poloostrově, kde se účastnila mise MFO (Multinational Force and Observers) dohlížející na mírovou dohodu mezi Egyptem a Izraelem. Jedná se o první mrtvou ženu v rámci zahraničních misí Armády České republiky. Michaela Tichá byla in memoriam povýšena do hodnosti štábní praporčice. Prosím, vzdejme tichou vzpomínkou čest všem našim veteránům, členům Obce a válečným veteránům AČR, kteří v uplynulém roce zemřeli a doufejme jen, že další kříže již nebudou přibývat.

Jak jsem již předeslal výše, je nám všem jasné, že jsme se začátkem roku ještě zdaleka nevybředli z toho, jak nás limituje průběh pandemie a přijímaná opatření. Sdílíme obavy z toho, jak hluboké následky na naše zdraví, ale také na naše hospodářství a společnost bude mít toto celosvětové šíření nemoci COVID-19. Pevně ale věřím, že to společně zvládneme! Naši předci se potýkali s mnohem hlubšími krizemi a mnohdy byli nuceni obětovat mnohem víc, než my dnes, a také vše přežili a pro nás vybudovali samostatný stát, který nám předali. A my neseme tu odpovědnost, že si ho musíme udržet a předat našim potomkům.

Sestry a bratři, děkuji vám za spolupráci v roce 2020. Činnost Československé obce legionářské a jejich projektů byla velmi citelně omezena, ale přesto jste vykonali maximum možného v povolených mezích. Mnozí z vás se též zapojili do různorodé pomoci lidem, kteří to během nejtvrdších omezení potřebovali a potřebují. Velice si toho vážím.

Dovolte mi, abych vám a vašim blízkým popřál do nového roku v prvé řadě pevné zdraví a také co nejméně vážných starostí. Těším se na to, že v novém roce se podaří pandemii přemoct a Československá obec legionářská bude moct naplno realizovat svou službu veřejnosti bez větších omezení.

S přáním pevného zdraví

plk. v. v. MUDr. Pavel Budinský, Ph.D., MBA
předseda Československé obce legionářské

Ocenění válečných veteránů

br. Viktor Šinkovec
a br. Jiří Filip

V letošním roce byla válečným veteránům udělena ocenění u příležitosti 75. výročí ukončení 2. světové války.

Ministerstvo obrany ČR udělilo všem žijícím válečným veteránům druhé světové války „Pamětní odznak k 75. výročí ukončení 2. světové války“, což představovalo celkem 308 osobností. Podle původního plánu mělo být zahájeno udělování při květnových oslavách v Národním památníku na Vítkově a dále cestou jednotlivých krajských vojenských velitelství slavnostním způsobem podle zdravotního stavu válečného veterána. V souvislosti s hygienickými opatřeními byl odznak udělován v individuálním režimu. Prvních šest mohlo být uděleno v červnu, dalších 12 bylo uděleno 2. září před budovou Generálního štábu Armády ČR a následně byla ostatní ocenění předávána prostřednictvím krajských velitelství a předávány za spolupráce s terénními pracovníky projektu Péče ČsOL o válečné veterány.

Obvykle náš terénní pracovník zorganizoval setkání a za účasti zástupce příslušného krajského vojenského velitelství, popřípadě i místní samosprávy, a za dodržení hygienických opatření došlo k předání ocenění. V řadě případů, na základě přání válečného veterána nebo v důsledku interních epidemiologických opatření platných pro krajská velitelství došlo k předání v užším formátu, pouze za účasti našeho terénního pracovníka. Bohužel došlo i na případy, kdy válečný veterán zemřel. Ocenění bylo proto předáno pozůstalým.

Předání ocenění válečnému veteránovi Michalu Hečkovi v Kunštátu

Pamětní list

prezidenta České republiky
pro pana Tichomira Mirkoviče

k 75. výročí
osvobození Československa
z německé nacistické okupace.

Děkuji Vám!

Miloš Zeman

8. května 2020

Československá obec legionářská rozhodnutím Předsednictva Republikového výboru ČsOL k 8. květnu ocenila více než sto válečných veteránů. Jednalo se celkem o čtyři Pamětní mince ČsOL, 62 Pamětních medailí ČsOL třetího, 35 druhého a 18 prvního stupně. Šesti válečným veteránům, kteří byli v minulosti oceněni I. stupněm Pamětní medaile byl předán dar.

U příležitosti 75. výročí konce války organizovalo rovněž velvyslanectví Ruské federace ocenění válečných veteránů a zvláště v působnosti brněnského a karlovarského konzulátu spolupracovalo při uskutečnění předání s našimi terénními pracovníky.

Místopředseda ČsOL br. Tichomir Mirkovič obdržel od prezidenta republiky Miloše Zemana Pamětní list u příležitosti 75. výročí osvobození Československa z německé nacistické okupace a ministr obrany Lubomír Metnar bratru Mirkovičovi zaslal dopis s gratulací k jeho narozeninám. „Nikoliv jen slovy, ale zejména svými činy jste dokázal, že skutečné vlastenectví žije především skutečnými činy statečného srdce,“ uvedl k blahopřání pan ministr Metnar.

Předání ocenění Ruské federace za přítomnosti terénního pracovníka br. Stanislava Švideka a třetího tajemníka Velvyslanectví Ruské federace v ČR Jevgenije Golikova

U příležitosti Dne vzniku samostatného československého státu propůjčil prezident republiky Řád Bílého lva vojenské skupiny I. třídy br. genmjr. Miloslavu Masopustovi. Mezi oceněnými však nebyl br. generál Masopust jediným členem ČsOL. Bratru plk. gšt. v. z. Eduardu Stehlíkovi byla udělena prezidentem republiky medaile Za zásluhy I. stupně. Pro aktuálně platná opatření vlády však nebylo možné, aby došlo k osobnímu předání. ■

Nezlomný místopředseda

br. Jiří Charfreitag

Málokdo z nás si dnes dovede představit, jak těžký osud byl nadělen našemu místopředsedovi Tichomiru Mirkovičovi. V útlém věku a na pozadí druhé světové války přišel o oba rodiče i sestru a se zbraní v ruce bojoval v kruté bratrovražedné válce s Chorvaty, ale i s německými nacisty. I přes několik zranění se Míra dožil konce světové války, která však byla jen začátkem jeho těžkého života. Zde si dovolím doporučit Tichomirovu knihu *„Přišel jsem o všechno“,* která vyšla v rámci projektu Péče ČsOL o válečné veterány v roce 2019 a ve které se můžete s celým jeho příběhem seznámit. Jistě poté pochopíte, jak úžasný člověk je tento skromný muž, který stojí v čele naší organizace. To nemohou změnit ani jedovaté sliny našich bývalých členů, kterým se Tichomir, stejně jako nacistům, odmítl podvolit.

Na Praze 2, kde Tichomir žije již více než 70 let, jsou si toho díky bohu vědomi, a tak se v roce 2018 stal čestným občanem této městské části. A právě starostka této městské části paní Mgr. Jana Černochová je ukázkovým případem političky, jejíž hlavní devizou je lidskost a úcta k našim veteránům. Již několik let se totiž s Tichomirem setkávají na připomínce Dne válečných veteránů, který pořádá městská část u příležitosti 11. listopadu na náměstí Míru. Koronavirová krize bohužel letos přetrhla pětiletou tradici této populární akce, nicméně paní starostka nechtěla přijít o letošní setkání s Tichomirem, a proto se rozhodla jej alespoň navštívit s vlastnoručně upečeným dortem v ruce. Nedovedu si představit upřímnější gesto, které náš místopředseda srdečně přijal, a bylo vidět, že si setkání, ale i domácí dort velice užil. Celé setkání se neslo v přátelském duchu a s přáním brzkého opětovného shledání, které na sebe nenechalo dlouho čekat.

Náš „partyzán“ totiž 9. prosince oslavil krásných 94 let, ke kterým mu přišli popřát předseda ČsOL bratr Budinský s paní starostkou, jen dva týdny před Vánoci. A protože dnešní doba není slavnostním ceremoniím nakloněna, a nebylo již dále vhodné odkládat předání nejvyššího ocenění ČsOL, které bratru Mirkovičovi Československá obec legionářská udělila, stalo se tak za přítomnosti dvou lidí, kterých si váží a které má srdečně rád. Bratr předseda a paní starostka tak krom předání vánočních darů předali i Pamětní medaili ČsOL I. stupně, která mu byla udělena za mnohaletou práci ve prospěch naší organizace.

Vám všem, bratři a sestry, zde vyřizuji přání hodně štěstí v novém roce, které Vám Tichomir posílá a na oplátku dovolte mně, abych mu jménem nás všech, popřál hlavně pevné zdraví. Je totiž nezastupitelným článkem novodobé historie ČsOL. ■

Zemřel místopředseda ČsOL br. generál Václav Kuchynka

br. Miloš Borovička
a br. Petr Tolar

Večer 15. prosince 2020 nás ve věku 95 let navždy opustil válečný veterán, místopředseda Československé obce legionářské bratr brigádní generál ve výslužbě Václav Kuchynka, volyňský Čech, bývalý příslušník 1. čs. armádního sboru v SSSR, čestný předseda litoměřické jednoty ČsOL a současný člen jednoty Praha 2.

Václav Kuchynka se narodil 13. září 1925 ve vesnici (Český) Závidov na Volyni v tehdejším Polsku manželům Xénii a Václavovi. Otec byl předákem obce a měl vliv na vlasteneckou výchovu malého Václava, který tak měl vztah k původní vlasti volyňských Čechů. Již v roce 1939 se setkal s československými vojáky, příslušníky československé legie v Polsku, kteří ustupovali před německou armádou i přes polskou Volyň. Po okupaci Rudou armádou se Závidov stal součástí Sovětského svazu a rodina Kuchynkových byla označena za kulaky. Před hrozící deportací na Sibiř je, paradoxně, zachránilo až napadení Sovětského svazu německými vojsky. Mladý Václav se stal nechtěným svědkem likvidace volyňských Židů. Jeden z nich vraždění přežil a rok se u Kuchynkových schovával a živil se z jejich zahrádky. Volyň však byla nebezpečná pro všechny. Polské obyvatelstvo bylo cíleně likvidováno Ukrajinci zvanými „banderovci", přívrženci Organizace ukrajinských nacionalistů, a jednou se musel mladý Václav postavit i za svého otce, kterého chtěli banderovci popravit. Jak dospíval, chtěl se vymezit proti německým okupantům, kteří podporovali teror ve Volyni, ale i proti násilnickým banderovcům. Václav tedy v roce 1943 vstoupil do odbojové organizace volyňských Čechů zvané „Blaník". O rok později byla Volyň znovu obsazena Rudou armádou při jejím zatlačování Němců na západ. V té době se mnoho Čechů z Volyně hlásilo do jednotek československého zahraničního odboje, a stejně tak učinil i Václav Kuchynka. Na začátku roku 1944 vstoupil do 1. československého armádního sboru v SSSR, se kterým prodělal v rámci 2. čs. paradesantní brigády výcvik v Jefremově. „Václav vždy vzpomínal na náročný výcvik parašutisty, protože jako zdatný elektromechanik měl výborné předpoklady pro diverzní činnost v týlu nepřítele," řekl br. Viktor Šinkovec, vedoucí Projektu péče o válečné veterány a dodal: „Kvůli malárii ale musel opustit Rotu zvláštního určení, která ho připravovala k diverzním úkolům, a křest ohněm tak prodělal během bojů na Dukle v řadách 3. čs. pěší brigády u obcí Machnowka a Wrocanka." Václav Kuchynka absolvoval celé tažení armádního sboru při osvobozování Slovenska jako radista, během války byl několikrát lehce raněn. Po válce se usadil v severočeském pohraničí v obci Polepy.

Od devadesátých let se angažoval v Československé obci legionářské a Českém svazu bojovníků za svobodu. Po dlouhá léta byl předsedou litoměřické jednoty ČsOL, za což byl v roce 2015 oceněn titulem „čestný předseda jednoty", i okresní organizace ČSBS. Za bojové zásluhy byl mnohokrát vyznamenán. Byl držitelem československé Pamětní medaile se štítkem SSSR a Medaile „Za zásluhy" či sovětského Řádu Vlastenecké války. Ministerstvo obrany České republiky mu udělilo Záslužný kříž MO ČR III. i I. stupně. Československá obec legionářská několikrát ocenila také jeho spolkovou činnost, kromě titulu čestného předsedy jednoty také Pamětní medailí ČsOL III., II. i I. stupně a Pamětní mincí ČsOL.

Od roku 2015 vykonával funkci místopředsedy ČsOL, do které byl naposledy zvolen v roce 2019. V roce 2017 byl povýšen do hodnosti brigádního generála ve výslužbě. „Václav byl i přes svůj vysoký věk velmi aktivním mužem. Svou práci pro ČsOL bral jako poslání, chtěl nastupujícím generacím předávat svá svědectví a poučení z hrůz, které během druhé světové války on a jeho rodina prožili," řekl br. Šinkovec a dodal: „Prakticky do poslední chvíle se účastnil řady vzpomínkových akcí a rovněž jednání vrcholných orgánů Československé obce legionářské, kde měl jako válečný veterán důležité slovo." Poslední rok pobýval v domově pro válečné veterány „Vlčí mák" při Ústřední vojenské nemocnici v Praze. Zemřel večer 15. prosince 2020 ve věku 95 let.

Poslední rozloučení s br. brigádním generálem Václavem Kuchynou proběhlo s vojenskými poctami v rodinném kruhu v pondělí 21. prosince 2020 od 11.00 hod. v Litoměřicích. ■

Zemřela poslední veteránka bojů u Sokolova

Ve středu 2. prosince 2020 brzy ráno zemřela ve věku 96 let válečná veteránka plukovnice ve výslužbě Jarmila Halbrštátová, rozená Kaplanová, bývalá příslušnice československé vojenské jednotky v Sovětském svazu, poslední pamětnice slavné bitvy u Sokolova.

Jarmila Halbrštátová se narodila 7. dubna 1924 v Ústí nad Orlicí. Oba její rodiče Kaplanovi se z hospodářskou krizí postiženého Československa odstěhovali za prací do Sovětského svazu. Malá Jarmila mezitím žila s babičkou v Hylvátech a navštěvovala německou školu. V roce 1936 se pro ni rodiče vrátili a odvezli si ji s sebou. Když německé vojsko napadlo Sovětský svaz, byla Jarmila internována jako cizinka a odeslána na práce do gulagu. Po amnestii se rozhodla přihlásit do řad tvořící se československé vojenské jednotky a odjela do města Buzuluk. Zde byla odvedena 16. 6. 1942 a vyškolena jako zdravotnice. Zařazena byla k 1. rotě 1. čs. polního praporu v SSSR, pod velení nadporučíka Otakara Jaroše. Před odjezdem do Charkova jí musel lékař odejmout kus omrzlého palce na noze, ale touhy odejít se zbytkem jednotky na frontu se nehodlala vzdát. Během bitvy u Sokolova pak ošetřovala raněné shromážděné na obvazišti u sokolovského kostela, kde se nacházelo velitelství její 1. roty. Nakonec dostala rozkaz ustoupit za řeku Mžu, díky čemuž se vyhnula zajetí nebo smrti. Následně absolvovala spojařský výcvik a osvobozování Kyjeva na podzim 1943 se účastnila zařazená u dělostřelecké baterie. Dále se zúčastnila bojů na pravobřežní Ukrajině a na podzim 1944 také Karpatsko-dukelské operace. Následoval postup Slovenskem na jižní Moravu, kde ji zastihl konec války. V té době již měla hodnost podporučice 1. čs. dělostřeleckého pluku. Po válce sloužila krátce i u leteckých jednotek, ale brzy odešla do civilu a pracovala v textilním průmyslu.

Za své válečné nasazení obdržela Československý válečný kříž 1939, Československou medaili Za chrabrost před nepřítelem, v roce 2019 jí bylo prezidentem republiky Milošem Zemanem uděleno státní vyznamenání Medaile za hrdinství v boji a ve stejném roce obdržela také Záslužný kříž ministra obrany ČR III. stupně a Pamětní medaili ČsOL II. stupně. Byla povýšena do hodnosti plukovnice ve výslužbě a o svých zážitcích vyprávěla na besedách. Především při besedách se studenty Vojenské střední školy a Vyšší odborné školy Ministerstva obrany v Moravské Třebové, která nese čestný název „Škola Československé obce legionářské". Zde byla vždy čestným hostem a studenti ji navštěvovali také mimo zdi školy. Nejen jim bude velice scházet.

Čest její památce.

Zemřela vál. vet. ses. Evdokie Havlíčková

V pondělí 14. prosince 2020 zemřela ve věku 94 let válečná veteránka a členka jednoty Československé obce legionářské Praha 6 sestra kapitánka ve výslužbě Evdokie Havlíčková. Za druhé světové války sloužila jako sovětská zdravotní sestra v kyjevské vojenské nemocnici.

Evdokie Havlíčková se narodila do početné rodiny v roce 1926 jako Evdokie Šmorniva Grigorijevna v Tambovské oblasti tehdejšího Sovětského svazu. Společně se sestrou žila blízko Moskvy, odkud však byly obě dvě evakuovány po napadení svazu německými vojsky do města Gurjev (dnes Atyrau v Kazachstánu) na řece Ural. I přes nízký věk, byla povolána ke službě ošetřovatelky pomáhající sovětské Rudé armádě. Dostala se do vojenské nemocnice v Kyjevě, kde se seznámila s československým občanem Vasilem Hlučkem – Rusínem, který sloužil v československé zahraniční armádě na půdě SSSR. Po krátké známosti se v Kyjevě vzali a Vasil odjel po vyléčení zpět na frontu. Přišel o obě nohy a stal se válečným invalidou závislým na péči své manželky. Po skončení války odjeli oba dva do Československa, kde se Evdokie musela učit novému jazyku a zvykat si na nové poměry.

Získala československé státní občanství. Manželství nebylo lehké, ale vydrželo až do Vasilovy smrti. Poté se Evdokie podruhé vdala, stala se paní Havlíčkovou, ale po nedlouhé době se rozvedla. Jako důchodkyně žila s dcerou v Ústí nad Labem, než zůstala natrvalo v domově péče o válečné veterány „Vlčí mák" při Ústřední vojenské nemocnici v Praze. Ve své nové vlasti se dočkala uznání za svou válečnou službu a obdržela osvědčení válečného veterána dle zákona č. 255/1945 Sb a povýšení do hodnosti kapitánky ve výslužbě.

Čest její památce.

Jmenoval se Josef Kašpar

ses. Dana Axmanová

Patřil k té skupině válečných veteránů, na které nemíří hledáčky kamer a o nichž se mluví zcela neprávem často jako o „žoldácích“, protože do zahraniční mise Armády České republiky vstupovali v letech, kdy armáda neměla vojáky základní služby ani dostatek profesionálních vojáků a pro plnění svých mezinárodních závazků musela oslovit bývalé „základňáky“ z řad záložníků.

Když jsem se Josefa ptala, proč do mise šel, říkal, že to byla taková směs pohnutek. Pomoci armádě, když ho požádala (řidiče tanku nutně potřebovala), touha po dobrodružství a poznat i něco jiného než „cvičák“. Peníze byly sice fajn, ale jen kvůli nim by nešel.

Josef na misi UNPROFOR v bývalé Jugoslávii sloužil vlasti, kde bylo potřeba a jak bylo potřeba. Kromě služby na Check Pointu odstraňoval miny z cest, jezdil se sanitkou a svážel zraněné do polní nemocnice a v neposlední řadě vyhledával a označoval hromadné hroby v Omarské.

„Všude byly miny (puly, paštiky). Nohy to rvalo pod kolenama. Urvalo mi to půl lýtka… Ten smrad z míst, kde byla pod tenkou vrstvou hlíny, nebo jen pod trochou vápna v lomu lidská těla, cítím dodnes a taky slyším to kvílení ženských… Jo, ještě dneska občas řvu ze spaní! Co je pro mě válečný veterán? Já ti nevím. Kontrakt skončil. V armádě mám odsloužено málo pro nějaké výsluhy. Takže snad ty výstřely nad rakví?“

Bylo mu právě padesát jedna let a byl to náš poslední rozhovor. Zemřel 12. listopadu 2020 na vážné zdravotní komplikace, jejichž spouštěčem bylo zranění z mise. A vzhledem k nouzovému stavu, i přes veškeré naše snahy, neměl ani ty salvy nad rakví.

Nebyl to žoldák, nebyl to bezejmenný voják z jakési mise. Jmenoval se Josef Kašpar. Má veškerou moji úctu a obdiv. Čest jeho památce. ■

Poslední rozloučení s válečným veteránem Robertem Mazurkem

br. Teodor Hybler
Jednota ČsOL ve Frýdku-Místku

V obřadní síni v Karviné se v pondělí 26. října sešli rodinní příslušníci a členové Československé obce legionářské k poslednímu rozloučení s des. v. v. br. Robertem Mazurkem, válečným veteránem druhé světové války, který zemřel 22. října 2020 ve věku 95 let.

Br. Václav Krejčí, oblastní koordinátor Péče ČsOL o válečné veterány, přednesl smuteční projev, v němž zmínil činnost br. Mazurka v době druhé světové války, kdy se v letech 1944–1945 aktivně účastnil bojů jako příslušník Čs. samostatné obrněné brigády ve Francii u Dunkerque. Robert Mazurek se narodil 5. března 1925 v obci Závada na Těšínsku, kde vychodil českou obecní a následně měšťanskou školu v Petrovicích u Karviné. Jeho otec byl železničářem, maminka zemřela, když bylo Robertovi devět let. Vyučil se zámečníkem a pracoval ve šroubárně v Karviné.

V těžké době německé okupace Těšínska přijal jeho otec, z existenčních důvodů tzv. Deutsche Volksliste III, slezskou národnost, což znamenalo, že Robert musel nastoupit službu v německé armádě. V roce 1942 byl ve svých 17 letech povolán do německé armády a byl odveden do Francie do města Metz. V Normandii byl při vylodění spojeneckých armád zajat kanadskými jednotkami 8. června 1944 u Bayeux. Společně s dalšími dobrovolníky se přihlásil do čs. zahraniční jednotky a byl přesunut do Edinburghu ve Skotsku. Po vykonání vojenské přísahy byl vycvičen jako tankista a zařazen ke štábní rotě Čs. samostatné obrněné brigády ve Velké Británii, jíž velel generál Alois Liška. Koncem srpna byla jednotka přesunuta do Francie, kde převzala 8. října 1944 od Britů obléhání přístavu Dunkerque, který Němci přetvořili na tvrdou pevnost, kterou bránilo na 12 000 německých vojáků. Robert Mazurek se účastnil prvních bojů naší jednotky u francouzského přístavního města Dunkerque, 28. října 1944 a následně 5. listopadu 1944, kdy byl těžce raněn střepinami granátu do nohy, kolena a zad. Po uzdravení se již bojů neúčastnil, byl odvelen do Belgie a po skončení války přesunut do vlasti.

Za projevenou statečnost v boji byl několikrát vyznamenán např. Čs. medailí Za chrabrost před nepřítelem, Pamětní medailí Čs. armády v zahraničí se štítkem Francie. V dubnu 1946 byl demobilizován a pracoval jako zámečník na dráze v Depu v Bohumíně, později, až do důchodu, na dole Čs. armády v Karviné. Robert Mazurek byl i přes pokročilý věk velmi aktivní, bydlel sám v rodinném domku v Petrovicích u Karviné, kde se věnoval své velké vášni – chovu holubů. Letos v červenci byla br. Robertu Mazurkovi udělena Medaile Moravskoslezského kraje Za zásluhy. Čest jeho památce! ■

text br. Jiří Filip
foto VÚA-VHA Praha

Čechoslováci v Perském zálivu

Nezastupitelné přispění České a Slovenské federativní republiky koaličním silám za osvobození Kuvajtu spočívalo v utvoření dobře připraveného samostatného speciálního protichemického praporu. Stanovenými úkoly byly v prvé řadě detekce jedovatých chemických látek a kontrola radioaktivního zamoření spolu se zajištěním chemického a radiačního průzkumu jako takového. V případě potřeby měl prapor zvládnout zajistit likvidaci následků chemického útoku a první zdravotnickou pomoc zasaženým.

Již od začátku září 1990 probíhal výběr příslušníků jednotky z řad vojáků z povolání a vojáků základní služby. Zároveň probíhal výběr a příprava speciální techniky a materiálu. Následně již byla velká pozornost kladena na postupné stmelení jednotky po organizační i bojové stránce. Vše pod řízením velitele plk. Ing. Jána Vala, který měl pro svou úlohu vynikající předpoklady, neboť byl dobře obeznámen s reáliemi Středního východu, jelikož v minulosti působil v Egyptě na vysoké vojenské škole. Ovládal několik cizích jazyků a zároveň měl znalosti v oblasti diplomatického styku.

Počátkem října 1990 informoval federální ministr obrany Luboš Dobrovský prezidenta ČSFR Václava Havla o stavu připravenosti speciální protichemické jednotky a že její příslušníci byli obeznámeni se všemi povinnostmi a podmínkami, během nichž budou plnit své úkoly; a stejně tak byli obeznámeni s materiálními a finančními náležitostmi.

Začátkem listopadu proběhlo mezi vládami ČSFR a saúdskoarabského království jednání o podmínkách pobytu československé speciální jednotky na území Saúdské Arábie. Výslednou dohodu podepsali 19. listopadu ministr Dobrovský a za saúdskoarabskou vládu princ Chálid. Z pokračujících jednání vznikl další dokument o souhlasu s podmínkami pobytu čs. specialistů, jenž byl podepsán o tři dny později.

Výběr dobrovolníků československé armády, příprava techniky a materiálu a stmelení jednotky trvalo jen dva měsíce. Koncem listopadu 1990 hlásil velitel plk. Ján Valo připravenou jednotky v počtu 169 osob k vyslání do Saúdské Arábie.

Ve dnech od 6. do 10. prosince 1990 dorazilo do Prahy 22 příslušníků amerického vojenského letectva, kteří měli za úkol organizaci přepravy československé jednotky. Americké specialisty koordinoval osobně letecký přidělenec USA v Praze plk. Edwin Motyka. Přeprava československého speciálního protichemického praporu byla jako bezproblémová realizována 13 obřími letadly amerického vojenského letectva C-5 Galaxy od 11. do 14. prosince 1990. Po odletu z dnešního Letiště Václava Havla v Praze-Ruzyni následovalo mezipřistání na americké základně v Torrejone nedaleko Madridu. Následné cílové letiště se nacházelo ve Vojenském městě krále Chálida vzdáleného zhruba 500 km od Rijádu. Československý prapor byl kompletně na místě určení v odpoledních hodinách dne 15. prosince 1990 a stal se definitivně součástí vojenské síly 28 států zapojených do koalice.

Vzhledem k humanitárním úkolům nebojové jednotky byla původním záměrem ochrana Vojenského města krále Chálida, zvláště pak vojenské polní nemocnice nedaleko Hafar Al Batin. Dne 22. prosince 1990 byl prapor operačním rozkazem generála Al Alkámi vtělen do sestavy oblasti a na Štědrý den 1990 se rozmístil ve stanoveném prostoru pouště nedaleko města Hafar Al Batin. Na Nový rok 1991 byly 1. a 2. protichemické oddíly zařazeny do sestavy 4. obrněné

a 20. mechanizované saúdskoarabské brigády a ve vzdálenosti mezi 35 a 45 km od trojmezí s Irákem a Kuvajtem zaujaly prostor v týlu. Zdravotnický oddíl zůstal v základním táboře a velení, štáb a 3. protichemický oddíl u velení Vojenského města krále Chálida. Nikdo však původně neočekával, že jednotka se 169 vojáky bude muset zajišťovat své úkoly hned na čtyřech místech. Tento požadavek byl předán až 29. prosince 1990. Plk. Valo byl nucen okamžitě reagovat a kromě toho, že do Prahy zaslal žádost o posily, z nichž by postavil 4. oddíl, musel improvizovat a na vlastní zodpovědnost dočasný 4. oddíl vytvořit hned. Jistý rozruch, který jeho kroky doma způsobily, ukončil ministr obrany Dobrovský, který dne 7. ledna zaslal plk. Valovi zprávu, v níž konstatoval, že rozhodnutí velitele o použití jednotky je v souladu s jejím posláním a jeho kroky ocenil.

Na základě politického rozhodnutí měly na území Kuvajtu vstoupit jako první saudskoarabské jednotky, a to právě ty, jimž měl československý prapor 24 hodin denně zajišťovat protichemickou ochranu. Velitel plk. Valo proto žádal československé vedení o 60 dalších specialistů, o nezbytné protichemické prostředky a následně rovněž o dvanáct obrněných transportérů BRDM, přizpůsobených k protichemickému průzkumu. Představa, že by se českoslovenští specialisti pohybovali v první linii jen v terénních vozidlech UAZ, byla nepřípustná. Ačkoli byla zabezpečena doprava, k dodání průzkumných protichemických transportérů nedošlo.

Rychle se přitom blížil osudový 15. lednový den ultimáta Rady bezpečnosti OSN. Těsně před jeho vypršením vrchní velitel ozbrojených sil a prezident ČSFR Václav Havel zaslal československému praporu pozdravný telegram, z něhož cituji následující pasáže: *„Vojáci, rychle a neúprosně ubíhají poslední hodiny, které nás dělí od chvíle, kdy se naplní termín rezoluce Rady bezpečnosti OSN, zavazující Irák ke stažení svých jednotek z okupovaného Kuvajtu. Co bude následovat potom, si nyní jen stěží dovedeme představit.* (…) *V osudovém okamžiku dvacátého století stojíte v písku saúdskoarabské pouště i vy, jako malá a plnohodnotná součást spojených mezinárodních sil, které jsou připraveny hájit právo všech národů a zemí světa na sebeurčení proti tyranii a diktátu totalitní moci. Navazujete tím na tradice dobrovolníků československých legií, které stály u základu naší první svobodné Československé republiky, stejně jako na tradice bojovníků od Tobruku a od Dukly. Naplňujete poslání a povinnosti, které vyplývají z tragické zkušenosti mnichovské dohody, jejíž obětí jsme se nestali pouze my, ale ve svém důsledku takřka celý svět.* (…) *Vaším úkolem navíc není životy brát, ale naopak životy chránit. Jsme z těch důvodů na vás hrdí, a tento cit se mnou jistě sdílejí i všichni lidé dobré vůle v naší republice. V této vypjaté době dokáži své pocity těžko vyjádřit, ale věřte, že v hloubi srdce jsem s vámi stejně jako vaše matky, vaše rodiny a vaši přátelé. Nepochybuji o tom, že své povinnosti dostojíte a budu se modlit, abyste se všichni vrátili co nejdříve zdraví domů.“*

Ultimátum vypršelo. Dne 17. ledna ve 3 hodiny ráno vyslaly americké bombardéry F-117A Nighthawk první bomby na Bagdád. Toho dne zaslal velitel naší jednotky plk. Ján Valo depeši prezidentu republiky: *„V době, kdy Vám zasíláme naše poděkování za Váš upřímný pozdrav, nám, příslušníkům československé protichemické jednotky v Saúdské Arábii, se čas vyčkávání naplnil. Akce POUŠTNÍ BOUŘE byla dnes v noci 17. ledna 1991 zahájena. I když je pravdou, že její průběh nemusí naplnit vždy všechna očekávání, její konec, tj. navrácení svobody okupovanému Kuvajtu, je mimo pochybnost. V této souvislosti chceme zdůraznit, že my, vojáci, kteří jsme této akce zúčastněni v rámci mnohonárodních sil, si plně uvědomujeme, proč tak činíme. Víme, že svoboda je dar, který byl dán lidstvu do vínku, a nikomu, ani tomu nejmenšímu národu, nesmí být odepřena. Děkujeme Vám za pozdrav, který nás všechny velmi potěšil a ještě více povzbudil naše vojenské odhodlání.“* ■

br. Jiří Charfreitag
tajemník projektu Legie 100

Poslední sezóna Legiovlaku?

Představovat v Legionářském směru Legiovlak by bylo, myslím, plýtvání času našich čtenářů. O naší pojízdné expozici jsme Vás informovali již mnohokrát a jeho podobu a cíle jsme popisovali již dříve. Proto mi nyní dovolte spíše rekapitulovat to, čeho se nám v uplynulých šesti letech podařilo docílit.

Přestože byly samotné vozy Legiovlaku rekonstruovány již od roku 2013 a tři vozy byly prezentovány na IDETu 2013, Legiovlak se v rámci zahájení Legie 100 představil veřejnosti ve své plánované podobě až na podzim roku 2014. V té době měla naše souprava 7 zrekonstruovaných vozů a další se v té době připravovaly (nakonec souprava obsahuje 14 vozů). Tenkrát před námi stál asi největší úkol a tím bylo zajištění všech vozů pro běžný provoz, což není u 100 let starých vozů úplně jednoduché. Zde nám enormní měrou pomohlo Depo kolejových vozidel Plzeň a především díky Michalu Heindlovi, který věnoval zprovoznění našich vozů veliké úsilí, se nakonec podařilo vozy dostat na koleje.

Rok 2015 se stal pro náš projekt naprosto zlomový, protože v květnu toho roku vyjel Legiovlak na pouť po naší republice a od této doby do dnešních dní křižuje Českou a Slovenskou republiku. Již po prvních měsících jízdy jsme se utvrdili v tom, že Legiovlak dokáže nalákat širokou veřejnost a počty návštěvníků se každým měsícem zvyšovaly. Hlavní důraz byl po celou dobu provozu Legiovlaku kladen především na školní mládež, proto jsme v letech 2015–2020 oslovili stovky škol s nabídkou bezplatné komentované prohlídky pro jejich třídy. Nakonec nás do konce roku 2020 navštívilo 100 108 žáků a studentů z více než 3 300 školních tříd, kdy každá skupina v maximálním počtu 30 žáků dostala kompletní hodinový výklad o historii československých legií. Proto musíme neskromně konstatovat, že hlavní účel projektu Legiovlak byl tímto naplněn. Zde však také již nyní spatřujeme veliké rezervy, které plynou z obměny školní mládeže, a považujeme za smysluplné udržení provozu Legiovlaku i v dalších letech.

Celkově vlak v letech 2015–2020 navštívilo během 1 190 dní, kdy byl Legiovlak otevřen, 763 530 návštěvníků a to na 184 zastávkách. Legiovlak za tu dobu ujel přes

19 575 km, přičemž musel 17krát navštívit depo k pravidelné technické prohlídce podvozků. Zpětnou vazbou nám krom 17 hustě popsaných návštěvních knih byly též pozůstalosti, které nám naši návštěvníci nosili k digitalizaci. Celkem jsme při naší jízdě zdigitalizovali 12 370 pozůstalostí po čs. legionářích, které postupně zpřístupňujeme na webu krevlegionare.cz. Návštěvníci nám též donesli přibližně tisíc trojrozměrných předmětů, které byly zařazeny do sbírek našeho muzea. Zde se sluší všem našim návštěvníkům poděkovat za to, že se podíleli na uchování památek na naše legionáře.

Na závěr nutno též poděkovat všem partnerům, kteří se na provozu Legiovlaku od jeho vzniku podíleli. Největší poděkování musíme směřovat Ministerstvu obrany ČR, které nejen zajišťovalo drtivou část financí na provoz, ale pomáhalo též s propagací celého projektu. Projekt by dále nemohl fungovat bez klíčových partnerů, kterými byly Ministerstvo dopravy ČR, České dráhy, a. s., ČD Cargo, a. s., a Správa železnic, s. o. Partnery projektu dále byly Národní technické muzeum, Nadace okřídlené kolo, Dopravní podnik hlavního města Prahy a Český rozhlas. Finančně na provoz přispělo několik set tisíc návštěvníku prostřednictvím dobrovolného příspěvku do sbírkových kasiček, ale také společnosti Fosfa, a. s., a Alceplast, s. r. o. Bez všech výše uvedených by projekt Legiovlak nikdy nedokázal to, co si vytyčil.

A co bude s Legiovlakem dál? Již více než rok jednáme s ministrem obrany Mgr. Lubomírem Metnarem o prodloužení celého projektu Legiovlak do roku 2025. Velice nás těší vstřícnost pana ministra a jeho příslib, že projekt Legiovlak bude pokračovat, pokud to dovolí rozpočet ministerstva, které řídí. Věříme tedy, že Legiovlak příští rok opět vyrazí šířit povědomí o naší nejslavnější vojenské historii v moderních dějinách – po krajích České republiky a především do míst, jejichž plánovanou návštěvu jsme nemohli realizovat v uplynulém roce 2020. ■

br. Jiří Charfreitag
tajemník projektu LEGIE 100

Muzeum československých legií po dvou letech svého provozu

Jedním z hlavních cílů projektu Legie 100 bylo vytvoření muzea, které by bylo specializované na historii čs. legií. Přestože jsme v rámci cyklu Cesta legionáře otevřeli v roce 2015 výstavu na hradě Křivoklát a o rok později další z výstav v pevnosti Josefov, hlavní muzeum, ve kterém bychom mohli prezentovat unikátní sbírky, jsme k dispozici neměli. A právě proto jsme od roku 2017 začali s přestavbou suterénu v hotelu Legie. Tyto prostory, které v historii budovy několikrát změnily svou podobu z restaurace, přes kino až po divadlo a kulečníkový klub, byly pro umístění muzea takřka ideální. A tak se nám v roce 2018 podařilo otevřít muzeum ČsOL, které je v současné době jediné svého druhu v České republice.

Již od samého počátku jsme počítali s tím, že muzeum bude plnit hned několik funkcí. Tou hlavní samozřejmě byla samotná expozice, která byla umístěna do hlavní místnosti o rozloze 180 m^2. Zde se nám též podařilo díky stavebním úpravám vetknout mezipatro, ve kterém byl vybudován kinosál pro 40 osob. Celá expozice pak byla rozdělena na tři části. Tou první je tzv. labyrint, na jehož stěnách je chronologicky popsána historie jednotlivých legií, která se prolíná časovou osou let 1914–1920. Stejně jako naši legionáři i návštěvníci dnes mají možnost prostupovat z jedné legie do druhé, jako tomu bylo například u našich dobrovolníku v Srbsku, nebo v rámci severních transportů z Ruska do Francie. Tato část pak také zahrnuje rekonstrukci zborovského zákopu, který slouží k přiblížení zákopového života a v rámci kterého je možné též vyzkoušet obsluhu kulometu Maxim. Ve druhé části expozice jsou pak vystaveny originální předměty z pozůstalostí po čs. legionářích. V této části jsou k vidění pistole a revolvery, ruční granáty, ženijní materiál, šavle a útočné nože, pokrývky hlavy, dělostřelecký materiál, výbava důstojníků, ručně vyráběné tabatěrky a krabice, jídelní náčiní a především dekorace a odznaky čs. legií v Rusku, Francii, Itálii, Srbsku, ale také našich námořníků z Jadranu. Nedílnou částí této sbírky je pak rozsáhlá plejáda rukávových štítků čs. legionářů z Ruska, kterým vévodí originální štítky z pozůstalosti generála Stanislava Čečka. Třetí část pak slouží k prezentaci originálních součástí stejnokrojů. V rámci osmi stojatých vitrín jsou představeny postavy srbského dobrovolníka, ruských legionářů v podobě z roku 1914 a 1920, francouzského legionáře z období 1914 a 1918, dobrovolníka v armádě USA a kanadské armádě i italského legionáře z roku 1918. Do stěn jsou pak vetknuty vitríny, v rámci kterých jsou prezentované originální součásti výstroje legionářů z Ruska, Itálie, Francie a dobrovolníků z let 1918–1919.

Druhou funkci pak plní chodba muzea, která skýtá prostor pro krátkodobé výstavy a prezentace především panelových výstav. V uplynulých letech se v tomto prostoru prezentovaly především originální grafiky z pozůstalosti legionáře

Otty Matouška. V rámci prostoru jsou též vystaveny umělecké sošky a především předměty darované muzeu našimi návštěvníky.

Poslední část podlaží je pak vyčleněna pro knihovnu ČsOL, která se v posledních letech rozrůstá publikacemi zachycujícími první i druhý zahraniční odboj. Součástí knihovny je též badatelna, která je určena pro naše návštěvníky, kteří mají o problematiku legií zájem. Zde také probíhá zpracování materiálů, které se nám prostřednictvím projektu Legie podařilo digitalizovat, především v rámci jízdy Legiovlaku.

Stejně jako je tomu u našeho pojízdného muzea, i zde klademe důraz na školní mládež, pro kterou pořádáme komentované prohlídky s přednáškou o historii legií. Pro veřejnost jsou pak v letních měsících určeny přednášky, které se zaměřují jednak na specializovaná témata, ale také na projekci filmů, které se týkají naší vojenské historie 20. století.

Přestože bylo v letošním roce naše muzeum dvakrát uzavřeno v souvislosti s celosvětovou pandemií, věříme, že muzeum v příštím roce opět veřejnosti otevřeme a bude nadále sloužit k šíření odkazu zakladatelů našeho státu. ■

PIETNÍ AKCE V ITÁLII
na památku československých legionářů podzim 2020

Josef Špánik

V Itálii mají již dlouholetou tradici společné česko-slovensko-italské pietní akce na památku československých legionářů z první světové války i padlých československých vojáků z doby druhé světové války. Do přípravy těchto událostí se na české straně tradičně zapojuje ČsOL, Ministerstvo obrany ČR i Velvyslanectví ČR v Římě a Generální konzulát ČR v Miláně. Je velmi potěšitelné, že díky obětavosti místních italských partnerů tato tradice nebyla přerušena ani v letošním roce, poznamenaném pandemií COVID-19. Dne 18. října 2020 se v tridentském městečku Arco konalo tradiční uctění památky čtyř českých legionářů z 33. čs. střeleckého pluku, kteří byli 21. září 1918 zajati po hrdinném boji na vrchu

Doss Alto a následujícího dne byli popraveni na základě rozsudku rakousko-uherského vojenského soudu, protože bojovali po boku italské armády za československou nezávislost. Boj na Doss Alto, kde československé jednotky významným způsobem pomohly udržet pozice italské armády proti přesile elitních rakousko-uherských úderných jednotek, zaujímá klíčové místo v historii československé legie v Itálii a je i významnou součástí historických tradic současné Armády ČR.

Akce se v letošním roce uskutečnila později než obvykle, z důvodu konání voleb do místní samosprávy. V těchto volbách obhájil svou pozici starosty města Arco pan Alessandro Betta, který věnuje velkou pozornost připomínání společných československo-italských bojových tradic. Pietní akce v Arco se letos konala za přísných bezpečnostních opatření,

Úvodní setkání účastníků piety proběhlo u sochy sv. Václava

vynucených pandemií. Kromě radnice města Arco se na její přípravě již tradičně významně podíleli členové místního sdružení alpinů (bývalí příslušníci italských horských jednotek). Českou republiku zastupoval generální konzul ČR v Miláně pan Jiří Kuděla, který ve svém projevu připomněl historický význam bojů československé legie v Itálii a poděkoval alpinům a místním úřadům za vzornou péči o legionářské památníky v celém regionu Tridentska. Akce začala u sochy svatého Václava, odhalené v září 2018 jako oficiální dar ČR městu Arco. Třímetrová socha českého národního patrona byla instalována na začátku „ulice Československých mučedníků", která vede k pomníku čtyř popravených československých legionářů, kde proběhla hlavní část pietního aktu. U vstupu do areálu pomníku byl v letošním roce instalován místními alpiny informační panel ČsOL s italským textem o historii a bojovém nasazení československé legie v Itálii za první světové války. Obdobné panely, dodané v loňském roce ČsOL, byly instalovány v průběhu letošního léta místními italskými partnery i u dalších dvou pomníků popravených čs. legionářů ve městě Riva del Garda a v obci Pieve di Bono – Prezzo. Tyto informační panely pomáhají zvýšit povědomí místní italské veřejnosti i návštěvníků o historii a cílech prvního československého odboje, v jehož řadách položili své životy zde popravení českoslovenští vojáci. Zároveň jsou i viditelným důkazem velké pozornosti, kterou ČsOL dlouhodobě věnuje legionářským pietním místům na italském území.

Na československé legionáře nezapomněli ani naši přátelé v regionu Abruzzo. Dne 2. listopadu 2020 se ve městě Giulianova uskutečnila pietní akce na památku zesnulých, která byla věnována i vzpomínce obětí obou světových válek. Akce proběhla za přítomnosti místostarostky Giulianova – paní Lidia Albani, hlavním organizátorem byl místní badatel a spolupracovník ČsOL pan Walter De Berardinis. Při této

Proslov Jiřího Kuděly, generálního konzula ČR z Milána, při pietním aktu v Arco na památku popravených čs. legionářů

příležitosti byla vzpomenuta i památka československého legionáře Jana Kelbla (1879–1919). Jan Kelbl byl příslušníkem čs. legií v Rusku (desátník 5. čs. střeleckého pluku), počátkem roku 1919 byl z Vladivostoku evakuován na palubě italské lodi Roma do Itálie (transport tvořený především nemocnými a raněnými legionáři). Zemřel v Giulianova během transportu do vlasti sanitním vlakem 13. dubna 1919. Dne 30. září 2017 byla na městském hřbitově v Giulianova slavnostně odhalena za přítomnosti početné české delegace pamětní deska ČsOL na jeho památku. Jedná se o vůbec první pamětní desku na italském území, věnovanou památce československého legionáře z Ruska. ■

Vznik samostatného čs. státu si připomněli i vojáci v Lotyšsku

text a foto:
5. úkolové uskupení AČR
v Lotyšsku

Vojáci 5. úkolového uskupení Armády České republiky eFP (enhanced Forward Presence – alianční předsunutá přítomnost) ve spolupráci s Velvyslanectvím České republiky v Rize oslavili výročí na základně Adazi. Československá obec legionářská jim k tomu poskytla dvojjazyčnou výstavu „Vznik samostatného Československa" a informační materiály.

V rámci oslav proběhl slavnostní nástup za účasti zastupujícího vojenského přidělence v Litvě majora Martina Psíka a velitelů všech států působících v rámci eFP na území Lotyšska. V průběhu slavnostního nástupu byl přečten rozkaz ministra obrany Lubomíra Metnara k 28. říjnu. Velitel 5. úkolového uskupení v Lotyšsku kapitán Jiří Pudil udělil písemné pochvaly a pamětní mince českým vojákům za dosavadní vzorné plnění úkolů v rámci zahraniční operace.

„28. říjen je pro Českou republiku jedním z nejvýznamnějších dnů v historii, proto jsme se rozhodli ho oslavit i tady v Lotyšsku. Velké poděkování patří Československé obci legionářské a české ambasádě v Rize, které poskytly historické materiály k příležitosti založení Československa. Rovněž patří poděkování českému velvyslanci v Kanadě, který zpracoval dokumentární film k tomuto dni," prohlásil Pudil, velitel českého kontingentu v Lotyšsku.

Alianční předsunutá přítomnost je jedním z hlavních výstupů Varšavského summitu NATO z července 2016. Spočívá ve vytvoření čtyř bojových uskupení v síle posíleného

praporu, umístěných v Polsku pod vedením USA, v Litvě pod vedením Německa, v Lotyšsku pod vedením Kanady a v Estonsku pod vedením Velké Británie. Konkrétní vojenský příspěvek členských států je potvrzením národního závazku, vyplývajícího z principu kolektivní obrany NATO. ■

text br. Petr Tolar, br. Milan Mojžíš
foto ses. Marcela Tolarová, br. Petr Tolar, br. Milan Mojžíš

Den válečných veteránů v Praze

Pandemie nemoci COVID-19 ovlivnila již květnové 75. výročí ukončení druhé světové války v rámci tzv. první vlny a nejinak tomu bylo i na podzim 2020, kdy měla vliv na podobu oslav státního svátku 28. října a 11. listopadu během Dne válečných veteránů. I přes zákaz veřejných akcí se však členové všech jednot Československé obce legionářské zapojili do dílčích individuálních akcí, kterými si připomenuli 102. výročí ukončení první světové války a památku obětí válečných konfliktů. Předseda ČsOL a zástupci Ústředí ČsOL navštívili hned několik míst.

Se Dnem válečných veteránů je tradičně spojeno nošení květů vlčích máků. Ten je symbolem vzpomínky na oběti a válečné veterány. Díky Američance Moině Michael a Francouzce Anně Guérin se z vlčích máků stal široce známý symbol. Květ vychází z básně kanadského vojenského lékaře Johna McCrae nazvané „In Flanders Fields". V anglosaském prostředí, odkud si inspiraci pro Den válečných veteránů převzala i Česká republika, jsou vlčí máky prodávány za účelem podpory vojáků a veteránů, případně dalších osob postižených ozbrojenými konflikty. V posledních letech se podobné sbírky konají také v České republice. Přímou pomoc vojákům a pozůstalým po vojácích zemřelých v souvislosti s jejich službou zajišťuje Vojenský fond solidarity. Jeho sbírku podporuje také Československá obec legionářská. Na podzim 2020 byla plánovaná velká sbírková akce mezi jednotami ČsOL, ale pandemie nemoci COVID-19 ji překazila. Kasičky Vojenského fondu solidarity byly nakonec využity jen jednotami Jindřichův Hradec, Kroměříž, Opava a Přerov. Před vlčími máky vyzdobeném vstupu do Muzea československých legií bylo alespoň od pondělí 9. do středy 11. listopadu zřízeno sbírkové místo. Zde mohli kolemjdoucí přispět do pokladničky fondu libovolnou částkou a za odměnu získat vlčí mák. Zájem veřejnosti nebyl rozhodně malý a Petr Tolar, ale i další naši dobrovolníci nejenom rozdávali vlčí máky, ale i vysvětlovali symboliku a tradice této akce. Celkově sbírková akce ČsOL ke Dni veteránů, byť vlivem koronaviru velice omezená, přispěla do Vojenského fondu solidarity částkou 33 897 Kč.

Hlavní vzpomínková akce ke Dni válečných veteránů 11. listopadu na Čestném dvoře Národního památníku na Vítkově byla koncipována tak, aby se jednotlivé delegace

orgánů, organizací a spolků nepotkávaly. Předseda ČsOL, válečný veterán br. Pavel Budinský, se tedy k místu pod jezdeckou sochou slavného vojevůdce Jana Žižky z Trocnova, kam jsou tradičně kladeny květinové dary, odebral až odpoledne poté, co se na místě již zastavil ministr obrany ČR a náčelník

Generálního štábu Armády České republiky. Společně s řídícím tajemníkem ČsOL, br. Milanem Mojžíšem, položil věnec a věnoval tichou vzpomínku československým a českým vojákům zemřelým během obou světových válek i během novodobých misí po roce 1989.

Poté předseda br. Pavel Budinský a tajemník br. Milan Mojžíš navštívili předsedkyni výboru pro obranu Poslanecké sněmovny PČR a starostku Městské části Praha 2 paní Janu Černochovou. Akce úřadu Městské části Praha 2 se stala již tradiční součástí pražského dění ke Dni válečných veteránů s pravidelnou účastí příslušníků Armády České republiky a jejích Aktivních záloh, složek Integrovaného záchranného systému či členů ČsOL a klubů vojenské historie. Hygienická nařízení však letos neumožnila uskutečnit vzpomínkovou akci v plánovaném rozsahu. Československá obec legionářská patří mezi tradiční spoluorganizátory připomínky Dne válečných veteránů na náměstí Míru, a tak předseda v těchto akcím nepřejících časech alespoň pozdravil paní starostku, přispěl do kasičky Vojenského fondu solidarity a navštívil pietní místo na náměstí Míru. To vzniklo díky dobrovolné práci příslušníků roty Aktivní zálohy AČR při Krajském vojenském velitelství Středočeského kraje na náměstí před kostelem sv. Ludmily a bylo tvořené dřevěnými kříži – jeden každý za jednoho československého či českého vojáka zemřelého buď během služby v zahraničí, či na následky poranění z mise. Ke křížům mohla veřejnost přidávat svíčky, květiny, vlčí máky či zatloukat křížky. Své vlastnoručně vyrobené vlčí máky sem přinášely i děti z mateřských školek.

Člen Předsednictva republikového výboru ČsOL br. Jiří Vlasák s vedoucím projektu Péče ČsOL o válečné veterány Viktorem Šinkovcem uctili památku legionářů, veteránů a účastníků válek u pomníku v městské části Praha - Kbely, který zde byl odhalen v roce 2018 u příležitosti 100. výročí vyhlášení samostatné Československé republiky. Jedná se o originální pomník věnovaný vzniku Československé republiky, vzniku Československých legií a obětem první světové války. Členové jednoty ČsOL Praha 9 ve spolupráci s MČ Praha 19 požádali o možnost využívat tento pomník ke vzpomínkám na naše veterány 11. listopadu.

Další zástupci pražského Ústředí ČsOL, ses. Marcela a br. Petr Tolarovi, navštívili v průběhu Dne válečných veteránů dva hřbitovy. Nejdříve na Ďáblickém hřbitově položili věnec na mezinárodním čestném pohřebišti obětí druhé světové války. Zde jsou pochováni zemřelí z květnového Pražského povstání, partyzáni a utýraní váleční zajatci a političtí vězni. Jde o Čechy, Slováky, Italy, Francouze, Chorvaty, Slovince, Kosovany a také Američany. Kytice ČsOL zde doplnila věnce českého ministerstva obrany a zastupitelských úřadů zmíněných zemí. Při návštěvě hřbitova v Ďáblicích se členové ČsOL nezapomněli zastavit zapálit svíčku u hromadného hrobu československých vlastenců zabitých během druhé světové války v boji proti německým okupantům. V tomto hrobě jsou uloženy i ostatky parašutistů zapojených do atentátu na zastupujícího říšského protektora.

Druhým navštíveným hřbitovem bylo čestné vojenské pohřebiště obětí první světové války v komplexu Olšanských hřbitovů. Zde jsou pochovány ostatky rakousko-uherských vojáků zemřelých v Praze v letech 1914–1918, ostatky popravených československých legionářů z Itálie, a nachází se zde památník věnovaný československým legionářům a památník Hrobu v dáli. U legionářského památníku pořádá Ústředí ČsOL pravidelné akce k výročí bitev u Zborova a na Doss Altu. Zástupci Ústředí ČsOL zde u příležitosti letošního Dne válečných veteránů zapálili svíčku a poklonili se památce budovatelů našeho státu. Věnec ČsOL pak umístili u památníku Hrobu v dáli, který upomíná na tisíce českých vojáků rakousko-uherské armády, ale i dobrovolníky dohodových armád a legionáře, jejichž hroby nejsou dochovány. Věnec zde položily ses. Marcela Volfová a ses. Marcela

Tolarová, ke kterým se připojily také dvě žákyně devátých tříd ZŠ Jeseniova, Veronika Hrušková a Štěpánka Valentová. Těch si členky ČsOL všimly po příchodu na vojenské pohřebiště, kdy obě žákyně zapalovaly svíčky na jednotlivých vojenských hrobech. Rozdaly jim vlčí máky a přizvaly je k malé pietě. Nutno podotknout (především pro všechny tradiční kritiky mladé generace), že se obě dívky věnovaly zapalování svíček o své vlastní vůli ve volném čase a všechny svíčky si samy nakoupily. Patří jim za to velké poděkování. Před odchodem z Olšanských hřbitovů se členové ČsOL ještě zastavili u hrobu jediného britského vojáka první světové války, který byl v Praze pochován. Je jím Claude Gorge, vojín 2. praporu Oxfordshirské a buckinghamshirské lehké pěchoty. Památka vojáků bývalého Britského impéria z druhé světové války na olšanském válečném hřbitově Commonwealthu byla uctěna br. Viktorem Šinkovcem, vedoucím projektu ČsOL Péče o válečné veterány, již v neděli 8. listopadu, když se zúčastnil zredukované akce k Remembrance Sunday pořádané britskou ambasádou. ■

Piety 17. listopadu

br. Jiří Filip

U příležitosti výročí událostí dne 17. listopadu 1939 se zástupci ČsOL tradičně účastní pietních shromáždění, jež u Hlávkovy koleje uctívají památku poznamenaných studentů vysokých škol na základě postupu nacistů proti české inteligenci. V dané dny byla tzv. druhá vlna pandemie na vrcholu a organizovaná pieta proto pochopitelně nebyla pořádána. V průběhu dne

k pamětní desce přicházeli lidé s květinovými dary. Za ČsOL se památce poklonil člen Předsednictva RV ČsOL br. Jiří Vlasák. Spolu s br. Viktorem Šinkovcem následně odjeli do ruzyňských kasáren, kde se poklonili památce příslušníků domácího odboje, kteří byli v místní jízdárně za své hrdinství zavražděni německými okupanty za druhé světové války. ■

Vzpomínka na generála Aloise Lišku

ses. Marcela Volfová

Každý rok se koncem listopadu koná vzpomínka na arm. gen. Aloise Lišku u jeho rodného domu v Záborčí u Malé Skály. Nejinak tomu bylo i letos, avšak kvůli vládním opatřením v souvislosti s pandemií viru COVID-19 proběhla vzpomínka v komorním duchu, bez proslovů, doprovodných akcí a účasti širší veřejnosti. Vzpomínky, připomínající 125. výročí narození Aloise Lišky, legionáře, velitele Československé samostatné obrněné brigády a předsedy Československé obce legionářské v exilu, se v sobotu 21. listopadu zúčastnili starosta Malé Skály pan Michal Rezler a zástupci KVH Rota Nazdar a Jednoty ČsOL Praha 3. V časových rozestupech položili jednotlivci květinové dary k pomníku, kde po celou dobu netradiční piety stála čestná stráž, kterou zajišťovali členové Roty Nazdar v dobových uniformách. Tak i přes nepříznivou dobu bylo vzpomenuto

na armádního generála Lišku a dlouholetá tradice nebyla přerušena. Pevně věříme, že v příštím roce proběhne vzpomínka v Záborčí v podobě, na kterou jsme my i veřejnost zvyklí. ■

Vzpomínka na armádního generála Tomáše Sedláčka

br. Jiří Filip

Ve středu 28. října 2020 u příležitosti 102. výročí vzniku samostatného československého státu se místopředseda ČsOL br. Tomáš Pilvousek poklonil u hrobu arm. gen. Tomáše Sedláčka památce našeho prvního polistopadového předsedy. Na hřbitov v Lázních Toušeň, kde se nachází hrob br. Sedláčka, doprovodil br. Pilvouska tajemník ČsOL br. Jiří Filip. Společně uctili památku prvorepublikového důstojníka, válečného veterána druhé světové války, politického vězně komunistického režimu a jednu z čelných osobností, která se po revoluci zasloužila o obnovu Československé obce legionářské na našem území. Br. arm. gen. Tomáš Sedláček svými názory a svou autoritou zásadní měrou ovlivnil nejen

směřování naší organizace, ale svým osobním příkladem i řadu současných členů ČsOL, a to i z mladší generace. Náleží mu naše trvalá úcta a vzpomínka. ■

Památce armádních generálů

br. Petr Tolar

Organizační tajemník Ústředí Československé obce legionářské br. Jiří Filip položil v úterý 6. října 2020, v den 76. výročí překročení Dukelského průsmyku československými vojáky, kytici na hrob armádního generála Karla Klapálka, který se jako velitel československých jednotek účastnil Karpatsko-dukelské operace.

Probíhající druhá vlna pandemie nemoci COVID-19 neumožnila uspořádání tradičního setkání válečných veteránů a vojenské i laické veřejnosti v Praze Na Valech, kterým je toto výročí každoročně připomínáno, a jehož součástí je i každoroční návštěva Klapálkova hrobu a uctění jeho památky. Stejným způsobem musela být uctěna i památka arm. gen. Karla Janouška, u jehož hrobu se letos pietní akt nemohl uspořádat, a to ani následné udělování Odznaku arm. gen. K. Janouška, které probíhá každoročně v Domě armády Praha v Dejvicích.

Nebyli jsme naštěstí zdaleka jediní, kdo hroby obou vojenských velikánů našich dějin v tyto dny navštívili. ■

Jaroslav Čvančara a Karel Polata při slavnostním pojmenování ulic "Strnadových" a "Moravcových"

Nové pamětní desky v Praze a Iniciativa A.

text ses. Marcela Volfová
foto Iniciativa A. a ses. Marcela Volfová

Od roku 2014 přibylo v Praze více jak dvacet pamětních desek, důstojně připomínajících hrdiny našeho 2. odboje. Velkou zásluhu na této činnosti má sdružení Iniciativa A.

Iniciativa A. je zcela neformální sdružení několika fyzických osob (jako jsou např. Karel Polata, strůjce myšlenky obnovy pamětních desek a zakladatel sdružení, či badatelé Jaroslav Čvančara a Vlastislav Janík a další), které si dalo za cíl připomenout pozapomenuté hrdiny odboje. Především ty, bez jejichž pomoci by výsadek Anthropoid nemohl splnit svůj úkol a jejichž osud se tragicky naplnil v KT Mauthausen. Sdružení pro svou činnost nečerpá žádnou formu dotace.

Ulice "Moravcových" s doplňující tabulkou

V říjnu 2014 byla odhalena první z pamětních desek, a to libeňským sokolům manželům Strnadovým. Od té doby se podařilo osadit více jak dvacet nových připomínek hrdinům odboje. Konečně jsou důstojně v místech svého bydliště připomenuty takové zásadní postavy druhého odboje jako kpt. Karel Pavlík či Oldřich Frolík. Na druhé straně se daří připomenout i zcela pozapomenuté rodiny odbojářů. Iniciativa A. úspěšně spolupracuje s řadou městských částí (zejména Praha

Slavnostní odhalení pamětní desky manželům Strnadovým v Pivovarnické 15

Čestná stráž u pamětní desky věnované manželům Frolíkovým v Kvestorské 5

Výstava "Anthropoid" v KT Mauthausen

2, 4 a 9), které na vlastní výrobu nových pamětních desek přispívají. Mimo Prahu přibyly tyto připomínky i v Plzni, a to hned tři. Svoji pamětní desku mají rodiny pomocníků operace Canonbury. Desky byly odhaleny v rámci připomínky 75. výročí této operace. V loňském roce byla ve středočeských Konojedech připomenuta oběť místních sokolů Anny a Miroslava Moravcových za přítomnosti jejich dcery Anny Kuželové.

Kromě pamětních desek se Iniciativě A. podařilo společně s Městkou částí Praha 9 nejen připomenout místa bytů rodin místních pomocníků nejznámějšího výsadku (Piskáčkovi, Khodlovi, Smržovi a další), ale prosadit i návrh na pojmenovávání postupně vznikajících vysočanských nových ulic jmény rodin zavražděných odbojářů. V květnu 2018 tak byly pojmenovány ulice „Moravcových" a „Strnadových" a 10. září 2020 se na druhý pokus podařilo slavnostně pojmenovat dvě další. Slavnosti se v nových ulicích „Svatošových" a „Smržových" osobně zúčastnila i paní Jaroslava Mokrá (roz. Svatošová). Pravděpodobně poslední pamětnice, která se setkala s Janem Kubišem a Josefem Gabčíkem osobně. Tradicí se stalo, že v nových ulicích byla státní hymna opět zakončena salvou z 25 liberní houfnice Roty Nazdar.

Všechny akce vždy Iniciativa A. připravuje a organizuje společně s Jednotou ČsOL Praha 3 a Rotou Nazdar. Jejich čestná stráž tak nikdy na těchto akcích nechyběla.

Společně také tyto tři subjekty připravily i úspěšnou putovní venkovní výstavu „Anthropoid", jejíž více jak 30 panelů bylo od roku 2017 instalováno na třinácti místech po celé České republice, v říjnu 2018 pak před vchodem

Výstava "Anthropoid" na Karlově náměstí v Praze

Karel Polata a paní Jaroslava Mokrá (roz. Svatošová), dcera manželů Svatošových, během slavnostního pojmenování ulic "Svatošových" a "Strnadových"

Zatím poslední instalovaná deska se nachází v ulici Elišky Krásnohorské 2 a je věnována rodině Bondyových

Pamětní deska odbojáře Josefa Kafky byla slavnostně odhalena v červnu 2020 v ulici Otakarova 9

do památníku KT Mauthausen. I během omezení, které přináší dnešní doba, přibývají nové pamětní desky. Např. na domě Elišky Krásnohorské 2 na Praze 1.

Od 24. 10. 2020 připomíná šest hrdinů, zavražděných v roce 1942 pro pomoc výsadku Anthropoid. Majitelkou „Gabčíkova" kola byla původně Lydie Bondyová (roz. Holznerová). Ani ona a ani další z mnoha lidí, kteří kolo dobře poznali, nevyměnila svůj život za zradu. Společně s ní byla vyvražděna celá rodina – MUDr. Jiří Bondy, MUDr. Alexander Bondy, Hilda Bondyová, Frieda Holznerová a Zdenko Bergmann. Na den výročí hromadné popravy v KT Mauthausen bylo připraveno několik akcí. Zatím je musela nahradit jen tichá vzpomínka u nově instalované desky. K hrdinství a osudu připomenuté rodiny se ale, v nejbližší možné době, vrátíme slavnostním odhalením.

V letošním roce muselo být odloženo mnoho akcí. Přesto Iniciativa A. ráda pomohla zorganizovat záměr MČ Praha 4 odhalit v Nuslích 16. června pamětní desku tiskaři Obrany národa Josefu Kavkovi. Splnilo se tak přání jeho přítomné dcery Heleny Mandelové.

Iniciativa A. se vždy snaží, aby se odhalení zúčastnil někdo z příbuzných. Pokaždé se pak k pamětní desce připraví i podrobnější informační tabule, které pak v chodbách domů podrobně přibližují osudy i tváře připomínaných z pamětní desky na domě.

V současnosti již Iniciativa A., opět společně s Československou obcí legionářskou a Rotou Nazdar, připravuje nové akce na rok 2021, ale plánuje i připomínky k 80. výročí splnění úkolu „Anthropoid". ■

Paní Helena Mandelová při slavnostním odhalení pamětní desky svého otce Josefa Kafky

Jedna z více jak dvaceti doplňujících informačních tabulí

Legionářské svatby

br. Milan Mojžíš
a br. Jiří Filip

V dnešní nelehké době není dobrých zpráv nikdy dost, zvláště pak těch v pravdě radostných. Dovolte nám proto, abychom zde zcela nevšedně napsali pár řádek o událostech, které byly pro nás z těch příjemných a kterých jsme byli v letošním roce účastni.

V letošním červnu dorazila mnoha členům ČsOL pozvánka s následujícím obsahem:

Na vědomost se dává,
že Radka se v srpnu konečně vdává ...
Že by na ní už došlo? ... běda ...
bude z ní zjevně počestná žena.
Z ženy, manželkou se stane,
praštěnou snad přesto zůstane ...

Tak nám oznámila naše sestra, a jednu sezónu i průvodkyně Legiovlaku, Radka Kocmichová, že si bere bratra Aleše Kabelku. A stalo se to 21. srpna 2020 ve stínu lip „Svobody" na návsi malebné jihočeské Krasejovky. Na obřadu před kapličkou s vlasteneckým nápisem „Bůh žehnej svobodnému národu" měli důležité zastoupení „legionáři" z jednoty Český Krumlov, členové klubu vojenské historie z Českých Budějovic a také jihočeští záložníci, neboť br. Aleš je též příslušníkem Aktivních záloh AČR. A pokud si přítomní nestačili vše říci na návsi, mohli pokračovat až do následujícího rána u jídla a pití na břehu Malše pod Římovem. ■

A opět v jižních Čechách, tentokrát 12. září 2020 nedaleko Jindřichova Hradce, si své „Ano" řekli ses. Marcela Ludvíkova a br. Petr Tolar, které mnozí z vás znáte nejen ze stránek tohoto časopisu, ale především na základě letité spolupráce v rámci činnosti ČsOL. Že se jednalo vskutku o svatbu legionářskou, je patrné z přiložené fotografie, na které se vyfotografovali všichni přítomní členové ČsOL. A legionářským tradicím odpovídal i nejeden ze svatebních darů. Pracovníci Ústředí ČsOL tak věnovali novomanželům bedničku se „zlatým pokladem" z ruského carského pokladu, který čs. legionáři svědomitě strážili a před svým odjezdem bez závad odevzdali. Byť byly cihličky ve skutečnosti odlité ze sádry, přece jen ukrývaly nějakou tu hodnotu do společného života. Novomanželům Tolarovým jsme ze srdce gratulovali a popřáli mnoho štěstí a vzájemného porozumění. Ať jim to klape! ■

Sestra Miroslava Čížková Babičkou roku Středočeského kraje

text ses. Eva Armeanová
foto br. Stanislav Pítr

JEDNOTA ČsOL V KLADNĚ

První říjen je Mezinárodním dnem seniorů. Při této příležitosti se konala velmi zajímavá soutěž Babička roku 2020. Je to soutěž pro babičky od 55 let a probíhá ve všech krajích. V loňském roce jsme poprvé dostali pozvání na tuto akci, moc se našim členkám i členům líbila. Byli jsme vyzváni panem Miloslavem Vajsem, předsedou Rady seniorů Středočeského kraje, abychom se v tomto roce také zúčastnili. Požádala jsem naši členku Miroslavu Čížkovou, babičku třech vnoučat, zda by nechtěla pozvání do soutěže přijmout a reprezentovat kladenské legionářky. Nejprve váhala, ale nakonec se rozhodla výzvu přijmout. Tak jako v loňském roce, soutěžilo se v prostorách velkého sálu Domu kultury v Kladně a to 30. září 2020 od 13 do 17 hodin. Vzhledem ke covidovým opatřením se letošní ročník musel obejít bez diváků, což mrzelo jak účinkující, tak i porotu.

Ještě před zahájením soutěžního klání proběhlo autorské čtení Michala Viewegha, který přečetl ukázku ze své knihy Báječná léta pod psa. Poté následovalo vyhodnocení příspěvků, které byly zaslány v souvislosti s aktivitami jednotlivých organizací. Předsedkyně Jednoty ČsOL v Kladně ses. Eva Armeanová obdržela ocenění za nejlepší příběh u příležitosti oslav Svátku seniorů a Babičky roku Středočeského kraje 2020 a dvě knihy se spisovatelovým podpisem. Její příspěvek byl samozřejmě o aktivitách kladenské jednoty Československé obce legionářské. Pak již patřilo podium Vladimíru Hronovi, který pozdravil všechny seniory a seniorky k Mezinárodnímu dni seniorů, litoval, že je to bez diváků, ale přenos bude vysílán televizí Šlágr, a tak bude možné ho sledovat i prostřednictvím telefonů, tabletů a počítačů. Představil porotu, které připadl nelehký úkol, vybrat tu nejlepší babičku, která bude reprezentovat Středočeský kraj.

V první soutěžní disciplíně každá ze soutěžících dostala tři stejné otázky – proč a kdo je přihlásil, kolik mají vnoučat a jaké mají záliby. V druhé disciplíně, která byla tzv. volná, si každá účastnice připravila to, čím chtěla nejvíce zaujmout. Mirka Čížková přišla v legionářské uniformě, moc ji to slušelo, seznámila přítomné s historií a odkazem našich legionářů a zmínila se také o střeleckých soutěžích ze samopalu a z pistole. Střelecká soutěž z pistole byla na počest jejího otce válečného veterána Ludvíka Darovce, který bojoval za druhé světové války ve Slovenském národním povstání. V této soutěži si vystřílela první místo. Poslední disciplína nebyla promenáda v plavkách, jak nejprve zažertoval Vladimír Hron, ale byla to módní přehlídka. Dámy představily módu několika uplynulých desetiletí. Mirka se představila v decentním bílorůžovém kompletu blůzky a sukně, doplněném o bílé boty a bílou kabelku. Vladimír Hron uváděl jednotlivé seniorky slovy, „dívka s číslem…“, protože se mu nechtělo věřit, že to jsou babičky.

Rozhodování poroty jistě nebylo jednoduché. Všechny soutěžící byly obdivuhodné, odvážné a každá porotu něčím zaujala. Nejprve byla vyhlášena nejstarší babička, tou se stala Marie Kalousová, babičkou sympatie byla vyhodnocena Eva Suchanová. Pak již zavládlo napětí a očekávání všech přítomných finalistek, jak to vlastně celé dopadne. Třetí místo obsadila Blanka Litterbachová, druhé místo Iva Čížová a Babičkou Středočeského kraje a vítězkou se stala Miroslava Čížková, členka kladenské jednoty Československé obce legionářské. Všechny vítězky obdržely korunky, šerpy, květiny a další dárky. Mirka bude reprezentovat Středočeský kraj na celostátním finále Babička roku v Olomouci dne 18. listopadu 2020. Všichni budeme držet palce, aby vítězka Středočeského kraje Babičky roku 2020 úspěšně reprezentovala náš kraj a naši jednotu. Poděkování a obdiv si zaslouží všechny přihlášené babičky a také organizátoři, kteří tuto akci v nelehkých podmínkách připravili. ■

Obnova Jednoty Československé obce legionářské ve Valašských Kloboukách

JEDNOTA ČsOL VE VALAŠSKÝCH KLOBOUKÁCH

Br. Miroslav Maňas
předseda jednoty

V čase, kdy se provádí celospolečenské změny, omezení a opatření – vlivem šíření nákazy COVID-19, se na jihovýchodě naší republiky stihla na poslední chvíli uskutečnit historická chvíle. Než se definitivně zavřely podniky a byl vydán zákaz shromažďování, došlo 10. října 2020 ve Valašských Kloboukách, po 72 letech, k obnovení jednoty Československé obce legionářské.

Valašskokloboucká jednota zanikla v roce 1948 a doposud nebyla obnovena, až nyní, více než 30 let po sametové revoluci. Původní jednota působila ve městě od roku 1921, přičemž legionáři se sdružovali již o rok dříve ve Svazu čs. legionářů. Sdružovala tak legionáře z bývalého soudního okresu Valašské Klobouky a stala se významným společensko-kulturním a sociálním subjektem ve městě. Vedle tradičních oslav státních svátků a výročí, pořádala jednota své akce, piety za padlé bratry, přednášky, výstavy apod. V čase hospodářské krize drželi bratři prostřednictvím této organizace při sobě. Vypomáhali si finančně, materiálně, a také přes úřady a ústřední orgány zprostředkovávali pomoc pro potřebné. Svědčí o tom celá řada novinových článků a korespondence.

Život Jednoty ČsOL ve Val. Kloboukách byl několikrát přerušen. K prvnímu přerušení činnosti došlo někdy v letech 1926–1927, kdy se projevil nedostatek členů. K obnovení činnosti došlo až v roce 1929, kdy narůstala činnost i členská základna. Při výstavě odboje v listopadu 1929 přijel jednotu podpořit generál Sergej Vojcechovský. Jednota fungovala až do roku 1938. V této době měla průměrně na 60 členů. Ve 30. letech mohly Valašské Klobouky hostit dětskou prázdninovou osadu (1932, 1933), na školní budovu byla umístěna pamětní deska poručíka Antonína Böhma, pořádal se Legionářský den, Zborovské oslavy apod. Ve spolupráci s odbočkou čs. důstojnictva se

legionáři účastnili mnoha piet a kulturních akcí. V roce 1933 vznikl na náměstí důstojný památník, který byl centrem místních oslav. Tam také bratři stáli čestnou stráž v čase smrti a pohřbu prezidenta Masaryka. Vlivem německé okupace byla ČsOL zakázána a obnovena mohla být až v roce 1945. V časech nesvobody bylo několik bratrů perzekuováno, vězněno a umučeno. Po válce se obnova jednoty setkala s byrokratickými problémy a průtahy. Počet členů silně narůstal, neboť se do jejich řad hlásili i dobrovolci z bojů na Slovensku, členové Slovácké brigády či vdovy po legionářích. Krátký život jednoty skončil v roce 1948, kdy byla ČsOL zrušena a začleněna do Svazu bojovníků za svobodu, který se silně politicky orientoval k vládnoucí straně. Posledním předsedou byl francouzský legionář František Fojtík, který stál i u zrodu jednoty v roce 1921.

Valašské Klobouky se mohou pyšnit velkou tradicí legionářského hnutí, avšak povědomí o ní se vlivem času pomalu vytrácelo. Čtyřicet let komunistické totality a absence legionářské organizace v regionu mělo za následek, že široká veřejnost pozapomněla na naše hrdiny a často problematiku prvního odboje ani nezná. Zůstalo jen málo pamětníků na legionáře či jejich příbuzných, kteří museli o činech svých blízkých dlouho mlčet. Nyní je řada na nás, abychom pokračovali v udržování kolektivní paměti, historie, připomínali oběti a šířili tradice, slávu a ideje našeho odboje.

Po dlouhých dvaasedmdesáti letech se v sobotu 10. října 2020 uskutečnilo setkání k příležitosti obnovy ČsOL ve Valašských Kloboukách. Za účasti členů jednot z Valašského Meziříčí, Brna I, a Ostravy I se před Památníkem československé vzájemnosti sešli uniformovaní legionáři z Ruska, Itálie a Francie. Slavnostní atmosféru umocnil i slavnostní prapor se stráží praporu. Ustavující schůzi předcházel pietní akt k poctě vůdců legií T. G. Masaryka a M. R. Štefánika u samotného památníku. Po krátkém projevu o významu TGM a legií uctili uniformovaní památku našich čelních představitelů minutou ticha. Jednalo se o velmi dojemný pohled vidět uniformované stojící ze dvou stran kolem památníku. Tato skutečnost budila zájem ze strany veřejnosti. K dokonalé atmosféře pomohli bratři z Jednoty ČsOL Ostrava 1, pod velením br. Martina Lokaje, kteří přijeli s historickým praporem a stáli čestnou stráž. Poté se vojáci přesunuli, v ucelených zástupech – pochodem, na místní hřbitov, kde nad hrobem posledního předsedy kloboucké jednoty, francouzského legionáře Františka Fojtíka, vzpomněli jeho památku. Slavnostní chvíle se účastnila i legionářova rodina.

Další cesty pietního průvodu vedly k hrobům legionářů Aloise Baránka, Ferdinanda Rychlovského (pouze pamětní deska) a Karla Fojtíka. Cesta ze hřbitova byla završena tichou vzpomínkou u kostela, kde jsme si u pamětní desky připomněli padlé ze světové války. Tato deska na sobě nese jména desítek valašskoklobouckých rodáků – obětí, avšak nenese jména padlých rodáků – legionářů. Při vzpomínkovém projevu na tuto skutečnost bylo upozorněno a její náprava by měla býti věcí nové jednoty.

Po krátkých pietách došlo k ustavující schůzi Jednoty ČsOL Valašské Klobouky v kavárně Dv2jka. Vše se konalo samozřejmě s ohledem na bezpečnost a všechna proticovidová opatření. Úvodem br. Miroslav Maňas přivítal přítomné a krátce přednesl historii místní jednoty a její odkaz. Br. Martin Lokaj, předseda Jednoty ČsOL Ostrava 1 hovořil o fungování ČsOL, jejím vývoji po roce 1948 až do současnosti. Přítomní jednohlasně rozhodli obnovit Jednotu ČsOL Val. Klobouky a přihlásili se k historickému odkazu a legionářským tradicím. Z osmi členů (zájemců o novou jednotu) bylo přítomno pět, což dle stanov stačilo. Jednalo se především o členy Jednoty ČsOL Valašské Meziříčí a jeden bratr z Jednoty ČsOL Brno 1, všichni bydlištěm na Valašskoklobouckou. Předsedou byl zvolen Miroslav Maňas, místopředsedou Ladislav Slámečka st., hospodářem Martin Fojtík a revizorem Matěj Medvěd.

Schůze pokračovala debatou o budoucí činnosti a plánovaných akcích. Vedle organizace či spoluúčasti na pietních a vzpomínkových aktech věnovaných významným výročím a osobnostem boje Čechů a Slováků za národní osvobození ve 20. století si obnovená jednota stanovila jako svůj cíl vytvoření evidence hrobů československých legionářů z Valašskoklobouckа a jejich zvelebení. S tím souvisí i myšlenka vybudovat důstojné pietní místo pro legionáře či obnova pamětních desek, či vytvoření nových. Ustavující schůze končila přijetím dalších zájemců o členství a obnovená jednota, čítající nyní 13 členů, vešla do života. Po schválení příslušnými orgány ČsOL a překonání covidové krize se můžeme pustit do práce. Doufejme jen, že zájem o legionářské tradice bude narůstat a spolek se stane důstojným kulturně-společenským činitelem ve městě. ■

Po stopách hrdinů

br. Tomáš Higgins Hájek
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V RUDNÉ

Kolona vojenské historické techniky na náměstí v Klatovech

Letošní vládní opatření související s bojem proti šíření pandemie COVID-19 nám zhatila plány v květnu důstojně připomenout 75. výročí účasti československých vojáků na vítězství spojenců ve druhé světové válce. Proto jsme jízdu kolony historických vozidel po místech spjatých s působením vojáků Čs. samostatné obrněné brigády v jihozápadních Čechách uskutečnili až na počátku září.

A tak 4. září 2020 vyrazilo z Rudné osm kusů vojenské historické techniky s 16 členy vojensko-historického klubu Kombinovaný oddíl, z. s., na vzpomínkovou cestu po stopách hrdinů. Kolona zahrnovala dva vozy Jeep Willys, štábní automobil Vauxhall 14 hp, Austin 10, dodávku Austin Tilly, ambulanci Dodge WC54, terénní automobil Dodge WC51 a motocykl BSA M20. Po překročení původní Demarkační linie jsme v obci Nepomuk, kde bylo ubytováno velitelství Motopraporu a vojáci Kombinovaného oddílu, postavili camp s výhledem na Zelenou horu. Dostali jsme se do prostoru, kde naši vojáci stráželi v roce 1945 Demarkační linii v délce 30 km a také souběžně s tím i naší státní hranici. Ubytováni tenkrát byli v celkem 60 městech a obcích v jihozápadních Čechách.

Další den naše cesta pokračovala k pomníčkům v Kasejovicích, ve Lnářích, na bývalé velitelství Obrněné brigády v Nalžovských horách a dále k pomníčku v Kolinci. V Klatovech nás přivítal pan místostarosta Ing. Martin Kříž a zúčastnil se s námi pietního aktu u pamětní desky, věnované našim vojákům ze západu. V Železné Rudě jsme spolu s panem starostou Ing. Filipem Smolou uctili památku padlých. A pak se již ujížděl do Kyšic, kde jsme byli vřele a srdečně uvítáni paní starostkou Mgr. Beranovou a občany obce. Večer pak ještě proběhla neformální přednáška nad 40 dobovými fotografiemi Čs. samostatné obrněné brigády z Plzně, Rokycan a Kyšic. Druhý den jsme u pomníku v Kyšicích s pokorou a úctou zavzpomínali na vojáky, kteří zde, v těchto místech, zaparkovali svou vojenskou techniku na počátku května 1945, stejně jako my o 75 let později.

Nyní bych se krátce věnoval historii květnových událostí v obci Kyšice. Těsně před ukončením války v Evropě byl od Československé samostatné obrněné brigády (anglicky Czechoslovak Independent Armoured Brigade Group), která od října 1944 obléhala přístav Dunkerque, odeslán přes Německo do vlasti Kombinovaný oddíl (v anglických pramenech nazývaný „Token force“). Oddíl pod velením pplk. Aloise Sítka, který bývá někdy mylně označovaný za symbolickou či dokonce ceremoniální jednotku, nejen že měl sílu roty, ale byl i velice silně vyzbrojen obrněnou technikou a dělostřelectvem a navíc byl složen z velké části z vojáků s velice bohatými bojovými zkušenostmi. Šlo o samostatnou a plně soběstačnou jednotku, s výjimkou dodávek pohonných hmot, které byly čerpány ze skladů americké armády. Známé je jeho překročení státní hranice dne 1. května 1945 v Pomezí a následný vstup

Společná fotografie pod pamětní deskou na radnici v Klatovech

Cesta kolony historických vozidel po demarkační linii v jihozápadních Čechách

Účastníci vzpomínkové akce v září 2020 v dobových uniformách u pomníku v Kyšicích

do Chebu. O působení oddílu v Chebu a jeho okolí není stále vše úplně jasné, ale příjezd oddílu do centra Plzně 7. května 1945 je zdokumentován tehdejším kameramanem US Army. Podle jednoho dokumentu, který se objevil až minulý rok, je známo, že se oddíl vydal ihned na pomoc bojující Praze, a proto již 7. května odpoledne vstoupil do obce Kyšice. Zde byl ale americkým velením zastaven, a to nejen rozkazy, ale především neposkytnutím pohonných hmot na další cestu do Prahy. Obec Kyšice hostila vojáky oddílu až do 11. května 1945, kdy se oddíl mohl konečně přesunout do Prahy. Následně se 12. května přesunul do Horní Břízy, kde se 18. května spojil s Čs. samostatnou obrněnou brigádou, která se do jihozápadních Čech přesunula od Dunkerque. Je stále otevřené, zda obrněné transportéry, jako například Brencarriery a Halfracky, nevyrazily do Prahy mnohem dříve, neboť dle dochovaných fotografií, které se nedají přesně datovat, by to možné bylo. Zajímavostí je, že s Kombinovaným oddílem putoval s vlastním jeepem redaktor deníku Naše noviny V. Straka a také dva vojáci Britské vojenské mise.

Moje myšlenka na osazení pamětní desky či pomníku v Kyšicích je stará určitě 30 let. Trvalo ale velice dlouho, než došlo k její realizaci. Od 8. května 2006 jsme s historickou technikou a v battledressech s domovenkou Czechoslovakia každoročně zajížděli do obce Kyšice. A důvodem byla stále vzpomínka na ty, kteří odešli ze svých domovů bojovat za obnovení samostatného státu a z nichž se někteří po šesti letech vrátili s Kombinovaným oddílem v květnu 1945 domů do vlasti! Obec Kyšice ve spolupráci s námi připravila na 22. září 2007 poklepání základního kamene památníku, které provedl poslední žijící příslušník kombinovaného oddílu plukovník v. v. Václav Straka. Přítomen této akci byl další válečný veterán plk. v. v. Jaroslav Novák žijící v Austrálii a také mnoho vzácných hostů. Pět metrů vysoký památník s česko-anglickým nápisem „PŘÍSLUŠNÍKŮM KOMBINOVANÉHO ODDÍLU A ČESKOSLOVENSKÉ SAMOSTATNÉ OBRNĚNÉ BRIGÁDĚ. DNE 8. 5. 1945 DORAZIL NA ZDEJŠÍ NÁVES KOMBINOVANÝ ODDÍL POD VELENÍM PODPLUKOVNÍKA ALOISE SÍTKA“ odhalil 8. května 2008 čtyřiadevadesátiletý plukovník Václav Straka spolu se starostkou obce Janou Hradskou v rámci oslav 63. výročí osvobození Československa. Před pomníkem na kyšické návsi, která byla zaplněná vojenským táborem Kombinovaného oddílu s více než 30 historickými armádními vozidly, udělily Kyšice plk. v. v. Václavu Strakovi čestné občanství.

Paní starostka Kyšic Jana Hradská ve štábní limuzíně Vauxhall 14 hp před odhalením pomníku 8. května 2008

Redaktor válečného deníku Naše noviny plk. v. v. Václav Straka před odhalením pomníku v Kyšicích 8. května 2008

Je třeba poděkovat všem, kteří vzniku pomníku pomohli a podíleli se na jeho vztyčení. Poděkování si především zaslouží bývalá starostka Jana Hradská, bývalý starosta Hynek Sladký a místní historik Josef Syrový, autor mnoha publikací a také obrazové knihy o Kombinovaném oddílu. ■

Střelecké soutěže „O pohár ČsOL 2020“ a „Kummer cup 2020“ podle pravidel IPSC

JEDNOTA ČsOL V BOLETICÍCH „mjr. in memoriam VÁCLAVA VOKURKY“ br. Jiří Šerý

Otevřenou střeleckou soutěž podle pravidel IPSC (Mezinárodní konfederace praktické střelby) s účastí široké veřejnosti „O pohár ČsOL Jihočeského kraje v praktické střelbě“ uspořádala boletická jednota v úzké spolupráci se střeleckým klubem SQUAD Shooting team již po čtvrté. V letošním ročníku jsme rozšířili závody o možnost střelby pro nejmladší věkovou skupinu dětí od 10 do 15 let věku.

Zájem ze strany střelců je veliký a bohužel nemáme kapacitní možnosti pustit do závodu všechny zájemce. Navíc v letošním roce nebylo možné rozdělit soutěž do obvyklých čtyř kol a to z důvodu nepříznivé epidemické situace v České republice. Nakonec se nám podařilo uspořádat alespoň dvě kola, přičemž kapacita každého z nich byla kompletně obsazena do jedné hodiny od spuštění rezervačního systému. Mile nás překvapil velký zájem dětí a rodičů o tento druh

sportu. V příštím roce budeme čelit výzvě rozšíření registrace pro kategorii, která je označována jako super junioři, jelikož letošní závody byly plně obsazeny.

Střelecké soutěže proběhly za podpory Ministerstva obrany ČR, ČsOL a samosprávy obce Člunek na vojenské střelnici Lomy u Kunžaku, nedaleko Jindřichova Hradce v termínech 5.–6. června 2020 a 2.–3. října 2020. Super junioři střídali pistolemi v ráži 22LR a ve squadech byli ti nejzkušenější rozhodčí z našich řad, kteří se dětem věnovali v rámci jednotlivých situací. Celkový počet střelců v rámci celé soutěže byl 272, střílejících na 12 různých situačních stanovištích v pěti divizích – Classic, Open, Production, Production Optics, Standard, ale také v kategoriích – Lady, Junior, Senior a Super Senior.

Touto formou jsme nabídli široké veřejnosti smysluplné vyplnění volného času a umožnili účastníkům strávit několik dní sportovní střeleckou aktivitou. Rovněž se podařilo zhodnotit bezpečnou manipulaci střelců se zbraní a upevnit jejich již získané správné návyky v praktické střelbě podle mezinárodních pravidel IPSC.

Touto cestou bychom chtěli poděkovat i sponzorům, kteří se podíleli na zdárném průběhu letošních střeleckých závodů – Česká střelecká nadace – CZUB, CB servis centrum a Kummer s.r.o., která dodala pistole KMR S-01. Především díky nim jsme mohli zajistit bezproblémový průběh soutěže všem malým zájemcům. Pro děti bylo připraveno mnoho cen včetně triček s logem závodu, medailí pro vítěze a drobných cen. Nám byly odměnou rozzářené oči těchto mladých střelců, stejně jako radost z jejich velké snahy poslouchat rozhodčí a dodržovat naprosto bezpečnou manipulaci se zbraní.

Organizace této akce v letošním roce byla velice náročná a to nejen kvůli probíhající pandemii, věříme ale, že i v příštím roce budeme mít možnost tyto populární soutěže uspořádat a že se nám podaří navýšit kapacitu do té míry, abychom dokázali uspokojit všechny zájemce o tyto závody. ■

Uložení pamětní schránky do pomníku Padlým za Těšínsko

text br. Martin Lokaj
foto br. Martin Lokaj & MěÚ Orlová

JEDNOTA ČsOL OSTRAVA 1

V pondělí 5. října 2020 byla do útrob pomníku Padlým za Těšínsko v katolické části hřbitova v Orlové slavnostně uložena nová pamětní schránka s poselstvími budoucím generacím.

Měděná schránka byla do pomníku, jehož obnova se pomalu blíží ke zdárnému konci, vložena za účasti zástupců všech organizací, které v uplynulých letech usilovaly o navrácení důstojné podoby tomuto válečnému hrobu, v němž spočívá bok po boku 55 padlých československých legionářů z Itálie a Francie, příslušníků domácího vojska, četníků a civilistů – obětí československo-polského sporu o území Těšínska z let 1919–1920 – také přední sokolský činovník a zakladatel československých legií v Itálii Jan Čapek. V původním duchu tak byla nahrazena schránka z doby vybudování pomníku, kterou dělníci objevili záhy po zahájení rekonstrukčních prací.

Vedle představitelů města Orlové, v čele se starostou Miroslavem Chlubnou, ředitele Muzea Těšínska Zbyška Ondřeky, člena prezídia České a slovenské obce dělostřelecké Jiřího Bílského a předsedy Těšínské oblasti Matice slezské Lubomíra Matěje, uložili do schránky symbolický odkaz budoucím generacím také předseda Jednoty Československé obce legionářské Ostrava 1 br. Martin Lokaj a tajemník téže jednoty br. Tomáš Rusek. Vlastní poselství, dedikované jménem jednoty a celé Československé obce legionářské, tvoří dva dekorativní listy, z nichž první nese následující text: *„Na věčnou paměť hrdinným bratřím, vojákům a četníkům padlým za naši vlast, jakož i všem civilním obětem sporu o Těšínsko, věnují v roce 100. výročí rozdělení knížectví a obnovy Pomníku padlým za Těšínsko novodobí pokračovatelé a strážci odkazu československých legií."* Druhý list je pak věnován muži, jehož ostatky byly na místo přeneseny roku 1922 z Itálie, kde padl o čtyři léta dříve v bojích na Piavě: *„Na věčnou paměť sokola, legionáře a národního hrdiny bratra Jana Čapka, duchovního otce československé legie v Itálii. Svými činy jsi ukázal cestu, po které Tě následovaly tisíce. Tvůj statečný život je nám nehynoucím vzorem, jenž uchováme pro generace nynější i budoucí. Čest Tvé památce bratře Jene!"*

Za vznikem monumentálního pomníku, jenž nad rovy československých obětí nahradil provizorní dřevěnou konstrukci, stál Spolek pro poctu padlých za Těšínsko, založený roku 1924 především iniciativou místního sokolstva. Autory projektu byli, ve spolupráci se sochařem Václavem Žaludem, pražští architekti Jaroslav Stránský a Josef Šlégl. Zhotovitelem se následně stal architekt a bývalý italský legionář Čeněk Volný z Doubravy, zatímco dominantní sousoší se slezskou orlicí a osmi postavami vytesal z bohaneckého pískovce sochař Ferdinand Malina z Orlové. K slavnostnímu odhalení došlo v předstihu k desátému výročí vzniku republiky dne 30. září 1928. Sotva však uplynula další dekáda, došlo s polským záborem Těšínska ke zničení sousoší. To se po roce 1945 nepodařilo obnovit a celý pomník pak až donedávna chátral.

Dosáhnout nápravy žalostného stavu pietního místa se po pádu komunistického režimu pokoušelo hned několik spolků a institucí. Teprve předloni se však městu Orlové podařilo zajistit dostatečné finanční prostředky z vlastního rozpočtu a dotací Ministerstva obrany ČR pro realizaci generální rekonstrukce. V počáteční fázi oprav, která je již završena, byly demontovány prvky z přírodního kamene a proběhly bourací práce a kácení dřevin. Následně byly betonové konstrukce částečně sanovány a částečně nahrazeny novými z železobetonu. Třetí fáze, jež je nyní v běhu, bude o repasování a výměně kamenických prvků, čtvrtá potom o restaurování kamenosochařských prvků a poslední pátá o kultivaci zeleně. Rekonstrukce, realizovaná orlovskou firmou Meccano a sochařem Martinem Kuchařem z Vělepolí, by měla být dokončena v druhé půli roku 2021. ■

Dekorování praporu T. J. Sokol Moravská Ostrava 1

text br. Martin Lokaj
foto T. J. Sokol Moravská Ostrava 1

JEDNOTA ČsOL OSTRAVA 1

Předseda jednoty ČsOL Ostrava 1 br. Martin Lokaj dekoroval dne 7. října, v předvečer Památného dne sokolstva, prapor partnerské Tělocvičné jednoty Sokol Moravská Ostrava 1 stuhou nesoucí heslo „My svobodu vybojovali – vy ji braňte!" a předal jejímu starostovi Ing. Pavlu Kramolišovi pamětní list. Ocenění moravsko-ostravským sokolům udělil Předsednictvo RV ČsOL jako výraz vděku za jejich zásluhy na udržování a šíření tradic tří odbojů českého a slovenského národa za svobodu a demokracii ve 20. století. Slavnostnímu dekorování, jež proběhlo kvůli protiepidemickým opatřením bez účasti veřejnosti, předcházel pietní akt u pamětní desky zakladatele Sokola Miroslava Tyrše v Moravské Ostravě, kterým byla uctěna oběť více jak tři tisíc sokolů umučených v letech druhé světové války.

Členové Tělocvičné jednoty Sokol Moravská Ostrava 1 se dlouhodobě účastní takřka všech pietních a vzpomínkových akcí připomínajících osobnosti a události I. a II. odboje

za národní osvobození pořádaných jak moravsko-slezskými jednotami Československé obce legionářské, tak místní samosprávou, Armádou České republiky a dalšími institucemi či spolky. Často se pak jako celek, případně prostřednictvím svých jednotlivých členů, podílí na přípravě, organizaci a realizaci zmíněných akcí. Sestry a bratři, kteří prošli pořadovým výcvikem u Hradní stráže a jsou členy tzv. Sokolské stráže, pak zajišťují při všech významných příležitostech na Ostravsku stráže sokolských praporů, čestné stráže a nosiče věnců, které svou secvičeností a vojenským vystupováním dodávají všem aktům na důstojnosti a divácké atraktivitě.

Ostravští sokolové se vedle svého tělovýchovného a sportovního poslání aktivně věnují popularizaci odkazu svých předchůdců – legionářů, domácích odbojářů a příslušníků zahraničních armád za druhé světové války, a to jak různou formou osvěty svého žactva, tak široké veřejnosti. Zvláštní péči pak ve spolupráci s naší Jednotou ČsOL Ostrava 1 věnují památce Jana Čapka, sokolského činovníka a hlavního iniciátora vzniku československé legie v Itálii, který je pohřben po boku obětí československo-polského pohraničního sporu z let 1919–1920 v památníku Padlým za Těšínsko na hřbitově v Orlové. Právě tento památník je místem společných pietních aktů, které nejlépe symbolizující sepětí a spolupráci sokolského a legionářského hnutí v minulosti i současnosti. ■

POCHOD PO STOPÁCH KRÁLE ŠUMAVY

JEDNOTA ČsOL V BOLETICÍCH „mjr. in memoriam VÁCLAVA VOKURKY“

ses. Marcela Tolarová

Ani letošní složitá situace neodradila boletickou jednotu od uspořádání oblíbeného Pochodu po stopách krále Šumavy. V letošním roce uplynulo pět let od chvíle, kdy členové jednoty ČsOL v Boleticích poprvé uspořádali Pochod po stopách krále Šumavy.

Letošní ročník se měl původně uskutečnit v obvyklém jarním termínu v Nové Peci a okolí. Bohužel od přípravy této trasy, která měla zasahovat i do Rakouska, muselo být upuštěno vlivem situace kolem pandemie koronaviru, ačkoli o událost projevilo zájem více než 200 zaregistrovaných zájemců.

V létě, kdy se situace zdála o něco klidnější, byla otevřena registrace znovu. Díky spolupráci s Vojenskými lesy a statky, s. p., se podařilo během krátké doby zajistit konání Pochodu v okolí rybníka Olšina. Sem pochod zavítal již poněkolikáté. Jako trasa tentokrát posloužila nově otevřená naučná stezka. K této variantě akce se zaregistrovalo více než 50 zájemců.

Dne 10. října již od brzkých ranních hodin přijížděli účastníci pochodu k Rekreačnímu zařízení Olšina, kde byl umístěn start. Účastníci se zde krátce nahlásili pořadateli, obdrželi mapu a vydali se na procházku šumavskými mokřady, rašeliništi a přilehlými biotopy. Celý tento jednoduchý proces se odehrával ve venkovním prostoru a vždy za přítomnosti pouze jednoho z organizátorů. Byla tedy dodržena opatření k zabránění šíření nemoci COVID-19.

Po projití 7 km nebo 14 km okruhu se účastníci vraceli zpět na místo startu, kde obdrželi pamětní odznak. Rovněž jim v restauraci hotelu Michala byl poskytnut oběd. Vzhledem k tomu, že se každá skupinka účastníků vracela nezávisle na ostatních, nedocházelo ani zde ke kumulaci osob.

Pořadatelé Pochodu po stopách krále Šumavy děkují všem, kdo se podíleli na přípravě letošního ročníku stejně jako účastníkům pochodu. V příštím roce se, doufejme, setkáme v tradičním termínu na konci května na startu 6. ročníku. ■

XII. ročník memoriálu mjr. i. m. Bohumila Vávrů a ppor. i. m. Václava Martínka

ses. Marcela Tolarová

JEDNOTA ČsOL V JINDŘICHOVĚ HRADCI „br. STANISLAVA BERANA“

V sobotu 10. října se členové a příznivci jindřichohradecké jednoty ČsOL „br. Stanislava Berana“ sešli na střelnici Břeskáč v Dolním Skrýchově, aby se zúčastnili memoriálu ve střelbě z pistole a útočné pušky.

Soutěž se jako již tradičně konala ve spolupráci se 44. lehkým motorizovaným praporem, Klubem vojáků v záloze při ÚVS, městem Jindřichův Hradec a Sdružením válečných veteránů Jihočeského kraje. Memoriálu nazvaném po dvou příslušnících Armády ČR, kteří tragicky zahynuli během zahraničních misí na území bývalé Jugoslávie, se zúčastnilo 75 střelců v 25 tříčlenných družstvech.

Družstva i jednotlivci soutěžili ve třech disciplínách – v mířené střelbě na rychlost z pistole, v mířené střelbě na přesnost z útočné pušky a v hodu gumovým granátem na cíl.

Ani tato akce se neobešla bez omezení vyplívajících z opatření proti šíření nemoci COVID-19. Byla ustanovena tři samostatná pracoviště, na kterých mohlo být najednou maximálně devět soutěžících osob, plus nejnutnější počet rozhodčích. Tím byl naplněn požadavek maximálně dvaceti osob na jednom místě. Po příchodu na každé stanoviště se střelci podrobili dezinfekci rukou a kromě samotné střelby nebo hodu granátem nosili v celém areálu střelnice roušky.

V letošním roce v kategorii „Veteráni“ zvítězilo družstvo pořádající *Jednoty ČsOL br. St. Berana „1“,* na druhém místě se

umístilo družstvo veteránů VÚ 6069 J. Hradec a na třetím místě družstvo *Jednoty ČsOL br. St. Berana „2“*. Mezi příslušníky ozbrojených sil a sborů, členy klubů bývalých příslušníků ozbrojených sil a sborů, členy klubů vojáků v záloze (KVZ) a střeleckých klubů dosáhlo umístění na prvním místě družstvo *KVZ Fruko J. Hradec „1“* následované družstvem *Bejci* a družstvem *KVZ Fruko J. Hradec „2“*. V kategorii „Hosté“ zaznamenalo vítězství družstvo *MADETA J. Hradec*, druhé místo si vystřílelo družstvo Ďasani a třetí místo družstvo *Muzejníci J. Hradec*.

V soutěži jednotlivců dosáhl nejlepšího výsledku ve střelbě z pistole Petr Marek nástřelem 97 bodů ze 100 možných, ve střelbě z útočné pušky zvítězil Petr Pokovba ml. nástřelem 87 bodů ze 100 možných a absolutním vítězem v součtu výsledků střelby z pistole a útočné pušky se stal Štefan Mezsároš nástřelem 178 bodů z 200 možných.

Mezi ženami dosáhla nejlepšího výsledku Marie Žemličková z družstva *KVZ Týn nad Vltavou*, na druhém místě se umístila Michaela Reisnerová z družstva *ALMIRO* a na třetím místě Jana Fedrová z družstva *Muzejníci*. ■

Odhalení pamětní desky generálu Jindřichu Bejlovi v Polici nad Metují

text br. Jan Hrubecký
foto Andrea Šťovíčková

JEDNOTA ČsOL V HRADCI KRÁLOVÉ

Dne 10. října se členové Jednoty ČsOL v Hradci Králové účastnili formou čestné stráže odhalení pamětní desky věnované u příležitosti 130. výročí narození památce ruského legionáře, generála československé branné moci, účastníka II. domácího odboje, Jindřicha Bejla. Ceremonie byla výsledkem dlouhodobých snah členů královehradecké jednoty ČsOL a Ústředí ČsOL o připomenutí význačného východočeského rodáka. Žel, stejně jako v případě jiných akcí, i tentokrát do jejího průběhu zasáhly epidemiologické okolnosti a nakonec proběhla podstatně komorněji, než jsme plánovali a zcela bez doprovodného programu. Památku Jindřicha Bejla jsme uctili rovněž položením květinových darů u jeho hrobu na polickém hřbitově, kde spočinul, a připomenutím jeho životních osudů. Setkali jsme se s vřelým přijetím starosty města Police nad Metují Jiřího Berana, což nás velmi potěšilo a nastolené vztahy jsme se zavázali rozvíjet edukační spoluprací v budoucnosti. Můžeme tak oprávněně doufat, že se Police nad Metují zapíše na mapu míst v regionu, kde se častěji objevíme v rámci připomínání odkazu našich předků bojujících a bránících samostatný demokratický stát.

Pamětní deska je umístěna na domě č.p. 7 v dnešní Kostelní ulici, kde se 14. října 1890 do rodiny Josefa Beila, řeznického mistra, narodil Jindřich Beil. Roku 1908 absolvoval Lesnickou školu v Praze a působil jako lesní adjunkt na blízkém Ostaši. Po vypuknutí první světové války narukoval do rakousko-uherské armády jako jednoroční dobrovolník a byl raněn na srbské frontě. Po vyléčení byl převelen na ruskou frontu, kde padl 7. dubna 1915 u Lubkova v hodnosti poručíka c.k. armády do zajetí. Již o čtyři dny později se hlásil do čs. legií a 6. srpna 1916 byl do nich zařazen. Absolvoval důstojnický kurz v Kyjevě, roku 1918 byl povýšen na kapitána a velel rotě 5. střeleckého pluku „T. G. Masaryka", od října téhož roku byl v hodnosti majora zástupcem velitele pluku. Rusko opustil v červnu 1920 po absolvování sibiřské anabáze. Dne 11. října 1920 byl zařazen jako major pěchoty do stavu čs. branné moci. Roku 1922 byl povýšen na podplukovníka, o šest let později na plukovníka pěchoty a byl činný ve Vojenském ústavu vědeckém, kde např. překládal odbornou literaturu ze srbštiny. Od roku 1925 používal počeštělou podobu svého příjmení Bejl. Roku 1935 napsal knihu „Než válka započne", ve které analyzoval přípravy obrany státních hranic jednotlivých států při vypuknutí světové války, popularizoval probíhající modernizaci čs. armády a vzrůstající úroveň brannosti v ČSR a varoval před technologickým pokrokem ve zbrojení. Dne 22. prosince 1936 byl povýšen do hodnosti brigádního generála. Ve 20. letech vystřídal řadu administrativních postů: působil na osobním oddělení MNO a byl zástupcem MNO při velitelství četnictva. Ve 30. letech velel bojovým útvarům: pěšímu pluku 33 „Doss Alto" v Chebu, pěšímu pluku 28 „Tyrše a Fügnera" v Praze, 17. pěší brigádě v Bratislavě a 16. divizi v Ružomberoku. Během branné pohotovosti státu na podzim 1938 velel etapě III. armády, tedy týlovému zabezpečení jednotek bránících jižní hranici Slovenska od Moravy po rumunské hranice. Po vzniku Protektorátu Čechy a Morava se zapojil do odboje v rámci Obrany národa a od února do července 1940 a od července 1944 do května 1945 byl vězněn. Zapojil se však do květnového povstání jako vojenský velitel Kladna. V červenci 1945 se stal velitelem Čs. vojenské mise v SSSR a podílel se na návratu volyňských Čechů do vlasti. Dne 25. října 1946 byl povýšen na divizního generála a v únoru 1949 byl penzionován.

Jindřich Bejl byl vyznamenán ruským Řádem sv. Anny IV. stupně, čs. Řádem Sokola s meči, Čs. válečným křížem 1918, Čs. Revoluční medailí, Čs. Medailí za vítězství, japonským řádem Vycházejícího slunce 4. třídy a francouzským Válečným křížem 1928. Zemřel v Praze 5. července 1973. Během první světové války si psal Jindřich Bejl deník. Knižně vyšel r. 2012 pod titulem „Deník legionáře – Autentické svědectví účastníka tažení čs. legií Ruskem" a pokrývá události let 1914–1920. ■

Pocta hrdinům odboje v Pojizeří

br. Tomáš Pilvousek
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V MLADÉ BOLESLAVI

Prakticky od znovuobnovení jednoty v 90. letech se velká část našich aktivit zaměřuje na připomínky významných osobností z regionu, které se v letech nacistické okupace aktivně zapojili do národního odboje, a to jak na domácím poli, tak i v zahraniční armádě. V letošním roce nám pandemická situace znemožnila si připomenout náležitým způsobem nejenom výročí březnové okupace a činnost důstojnického sboru v odbojové organizaci Obrana národa, ale stejně tak náhradní termín ke dni válečných veteránů musel být z důvodu šíření nemoci COVID-19 zrušen.

Proto jsme přistoupili k alternativnímu způsobu připomenutí odkazu těchto výjimečných mužů i žen, a to formou individuálních osobních připomínek u hrobů, pomníků i pamětních míst v den nejvýznamnějšího státního svátku 28. října.

Několik skupin složených buď ze dvou členů jednoty, nebo člena se svou rodinou navštívili v regionu desítky těchto míst. Nejpočetněji zastoupená byla místa v Mladé Boleslavi. Na městském tzv. Starém hřbitově jsme položili věnec a zapálili svíčku u hrobu vrchního ministerského komisaře ministerstva sociální a zdravotní správy a boleslavského pivovarníka Ivana Křikavy, který byl za činnost v odbojové organizaci Obrana národa popraven v berlínském Plötzensee 18. prosince 1942. Dalším zastavením byl hrob mechanika královského letectva RAF Jaroslava Libicha. Významnou osobností, pochovanou v Mladé Boleslavi je i plk. František Hieke-Stoj, který budoval zpravodajskou síť na Balkáně a po válce byl komunistickým režimem v Mladé Boleslavi šikanován. Další svíčka byla zapálena i na hrobě Rudolfa Štechy, který v našem městě představoval komunistickou část protinacistického odboje a který byl

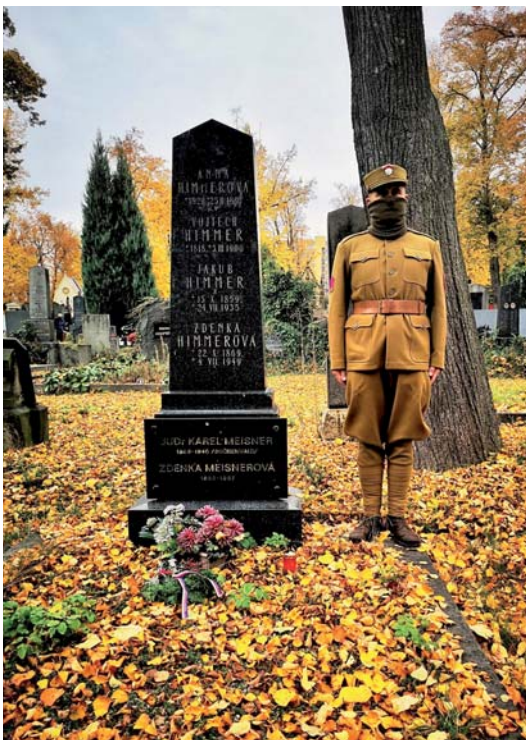

v kasárenské budově umučen 17. dubna 1940. Nezapomněli jsme ani pplk. Adolfa Toupala, který byl mimo jiné v kontaktu i s legendárními „králi" čs. odboje Josefem Mašínem, Josefem Balabánem. Adolfu Toupalovi se dařilo unikat gestapu až do ledna 1945, kdy byl zatčen a do konce války vězněn. Další významnou osobností boleslavského odboje byl i Karel René Misík, účastník bojů v severní Africe i Francii. Po válce pracoval jako správce národního podniku U Podvinců. V roce 1956 byl zatčen komunisty a ve vykonstruovaném procesu byl za údajnou velezradu odsouzen k trestu 23 let těžkého žaláře. Úplné rehabilitace se mu dostalo až po roce 1989. Na Starém hřbitově jsme vzpomenuli i někdejšího předsedu Mladoboleslavské župy i jednoty a okresního velitele Obrany národa Josefa Botku. Poslední věnce na hřbitově byly položeny u hrobu umučeného advokáta Karla Meissnera, jehož vilu do konce války využívalo německé gestapo, a dále u k hrobu rodiny Šimáčkovi a pplk. Josefa Jarolímka. V neposlední řadě jsme si připomněli i našeho zesnulého člena Jaroslava „Briťase" Šámala, čestného občana města a účastníka domácího odboje proti nacismu.

Na Novém hřbitově naše kroky směřovaly k hrobu nadporučíka letectva Jaroslava Stránského, který zahynul v září 1938 při pádu letounu četnické letecké hlídky na Radouči u Mladé Boleslavi. A dále k pomníku obětem heydrichiády, kde je pohřben mjr. četnictva Jaroslav Linaj.

Na židovském hřbitově jsme pak uctili památku někdejšího pokladníka jednoty i župy Emila Federera, který byl pro svůj židovský původ spolu se svou rodinou zavražděn v koncentračním táboře, a u symbolického kenotafu Jiřího Günsburga, který tragicky zahynul 3. dubna 1943 při polních střelbách

ve Fingringhoe Range v Anglii. Pochován je na hřbitově Ramsey-Parkeston v hrabství Essex.

Patrně nejznámějšího člena domácího odboje – mjr. Josefa Frymla – jsme si připomněli na hřbitově ve Vinci, kde byl pochován poté, co byl vězniteli bestiálně zavražděn v červnu 1940 v budově kasáren.

Na Bělsku si další skupina připomněla slavného pilota, účastníka letecké soutěže v Curychu Jaroslava Šimka a Jindřicha Jilemnického, přednostu bělské železniční stanice. A v Hrdlořezích byla svíčka zapálena u desky pilota RAF Václava Tarantíka, který zahynul při operačním letu 13. července 1944. V Klášteře Hradišti nad Jizerou jsme připomněli plk. Josefa Jáchyma, který byl popraven 19. března 1943 v Berlíně a Josefa Kočího, který zahynul při automobilové nehodě v severní Africe. Na Bakovsku byl položen věnec u hrobu Václava Větvičky, člena bakovského sokola, umučeného v Osvětimi, a zapálena svíčka u pomníku obětem druhé světové války.

V neposlední řadě jsme navštívili i hrob plk. Jaroslava Bukvičky, legionáře, důstojníka meziválečné armády a čelního představitele odboje na Mladoboleslavsku a Turnovsku. V Malobratřicích zasvitla svíčka na počest Josefa Marka, hrdiny bojů u Tobruku, který padl 28. října 1944 u francouzského přístavu Dunkerque.

Věříme, že jsme i za současné a nelehké situace dokázali důstojně připomenout osobnosti, které v nejtěžších chvílích národa obstály. A i my dnes s vírou doufáme, že nástrahy současného světa překonáme a příští rok nám již nebude nic bránit v navázání tradičních setkání u budovy kasáren. Závěrem děkujeme za podporu i v těchto nelehkých chvílích Ministerstvu obrany ČR. ■

28. říjen a Ostrava

br. Martin Lokaj, předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL OSTRAVA 1

Hotel Slavia

Kavárna Praha

Národní dům

Letošním oslavám Dne vzniku samostatného československého státu zabránila nutná protiepidemická opatření. To však nebyl důvod, abychom památný 28. říjen 1918 zcela opomenuli, i kdyby mělo jít o vzpomínku čistě osobní. Situaci se přizpůsobila také Jednota ČsOL Ostrava 1, jejíž členové položili kytici na již tradiční místo paměti spjaté s oslavami tohoto svátku v Ostravě – k památníku těch, bez jejichž úsilí a obětí by československý stát nevznikl – Zborovskému pomníku I. a II. zahraničního odboje v Husově sadu. Po vzpomínce na všechny československé legionáře, jíž se zúčastnili také členové T. J. Sokol Moravská Ostrava I, jsme se vydali vylidněnými ostravskými ulicemi ve stopách událostí, které se na nich udály v posledních dnech října 1918.

Naše kroky vedly nejprve k domu na rohu Hollarovy a Poděbradovy ulice, někdejšímu vyhlášenému hotelu Slavia, v jehož kavárně se po obdržení zprávy o státním převratu sešli v podvečerních hodinách 28. října představitelé českých politických stran na Ostravsku. O revoluci v Praze je jako první informoval šéfredaktor Moravskoslezských listů Ladislav Knotek, který tehdy jako každý den telefonoval svému zpravodaji ve Vídni, aby si opatřil informace o aktuálním dění na frontách. Narychlo svolaná schůze bez jakýchkoliv průtahů vytvořila Okresní národní výbor a do jeho čela zvolila sociálně-demokratického poslance říšské rady Jana Prokeše, pozdějšího vládního komisaře a bezesporu nejvýznamnějšího starostu meziválečné Moravské Ostravy. Brzy na to do Slavie dorazil okružní telegram Národního výboru v Praze s textem prvního zákona československého státu a provoláním k národu.

Nejpalčivější otázkou, jež musel Okresní národní výbor ihned řešit, bylo, jak informovat rychle a bezpečně širokou veřejnost. Tento úkol na sebe vzal ředitel Lidové knihtiskárny Otto Štěpánek, v jehož šlépějích jsme se od Slavie vydali k moravsko-ostravskému (českému) Národnímu domu, v němž dnes sídlí Divadlo Jiřího Myrona. I před 102 lety se zde hrálo. Na prknech právě probíhala premiéra dramatické báchorky Aloise Jiráska Pan Johanes, když se Štěpánek vynořil zpoza opony a přečetl provolání: „Lide československý! Tvůj odvěký sen stal se skutkem. Stát československý vstoupil dnešního dne v řadu samostatných, svobodných, kulturních států světa...“ V představení vystupoval tehdy ještě neznámý herec Oldřich Nový, který později vzpomínal na reakci publika: „Co se stalo v hledišti, to ani nejde popsat. Lidi propukli v ohlušující jásot, objímali se, plakali, zpívala se hymna a zdálo se, že je s Johanesem konec.“

Herci brzy následovali diváky na blízké náměstí Císaře Karla (dnes Masarykovo), které symbolicky vyčistili od nenáviděné monarchie svržením vývěsního štítu kavárny Habsburg. Hůře pak skončili úřední i soukromí dvouhlaví rakouští orli z okolních domů – ty slavící Češi „utopili“ v kalných vodách řeky Ostravice. Na náměstí před radnicí se mezitím shromáždil početný dav, který po čtyřech letech válečného strádání a represí nadšeně skandoval a zpíval národní písně. I přes vášnivé protiněmecké projevy se však převrat ve městě obešel bez násilností. Úřady, ani vojenská posádka, tvořená z valné části maďarskými vojáky, se nezmohla na jakýkoliv odpor – během několika málo dní byla státní moc nad Moravskou Ostravou a sousedními obcemi plně v rukách Okresního národního výboru, který začal zasedat v Národním domě.

Před starou moravsko-ostravskou radnicí, kde o více jak století dříve české obyvatelstvo slavilo nově nabytou svobodu, jsme zakončili naši krátkou vycházku také my, abychom při této příležitosti vzdali hold prezidentu Tomáši Garriguu Masarykovi, kterého zde připomíná bronzová busta. Věříme, že v příštím roce se na stejném místě sejdeme již v obvyklém počtu a Den vzniku samostatného československého státu uctíme tak, jak se k jeho historickému významu sluší a patří. ■

Ústí nad Orlicí

Vinec

Rokycany

Mladá Boleslav

Nová Ves u Bakova

Šumperk

Přerov

Kladno

Olomouc

Bystřice nad Olší

Sýčina

Písek

Bratislava

Bakov nad Jizerou

Bělá pod Bezdězem

Přerov

Bezdědice

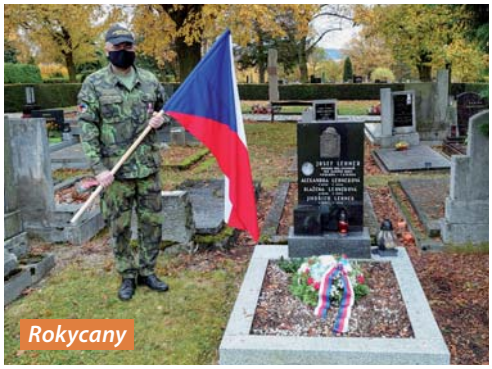
Rokycany

Hradec Králové

Hranice

Holé Vrchy

Kladno

Hradec Králové

Košice

Oldřichovice

Dobrovice

Lipník nad Bečvou

Účastníci pietního aktu 16. listopadu před Základní školou TGM v Českém Krumlově

PŘIPOMÍNKY NAŠÍ STÁTNOSTI na Českokrumlovsku

br. Michal Mojžíš
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V ČESKÉM KRUMLOVĚ

I přes nepříznivé podmínky vzhledem k přijatým vládním omezením v souvislosti s šířením pandemie COVID-19 si město Český Krumlov připomenulo důležité milníky a osobnosti z historie našeho samostatného státu. A kde jinde si v Českém Krumlově připomínat výročí naší státnosti, než u sochy našeho prvního prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka před základní školou nesoucí jeho jméno? Budova školy byla, i přes mnoho překážek ze strany německé samosprávy města, vystavěna v letech 1927–1929 a po jejím otevření se do ní konečně mohla přestěhovat česká měšťanská škola, která do té doby sídlila v provizorních nevyhovujících prostorách. V roce 1930 svolil prezident T. G. Masaryk, aby škola nesla jeho jméno. A tak se 1. státní Masarykova škola obecná s 1. mateřskou školou a Masarykova škola měšťanská staly oporou české menšiny ve městě. A právě před touto školou si 16. listopadu 2020 starosta města Dalibor Carda, ředitel Základní školy TGM Josef Haláček a předseda Jednoty ČsOL v Českém Krumlově br. Michal Mojžíš položením kytic a věnců připomenuli události let 1918 a 1989, které stály na začátku dvou demokratických období naší země. Ve svém krátkém vystoupení starosta města konstatoval: „První demokratické období trvalo pouze 20 let a ukazuje nám, že demokracie není samozřejmostí, a pokud nebudeme aktivně pracovat na jejím rozvoji, nemusí tady být napořád. Výchova dětí a mládeže v ideálech svobody a demokracie hraje klíčovou roli pro budoucnost naší země“. A v tomto duchu probíhá i spolupráce vedení města s naší nedávno založenou jednotou, která se stala partnerem města při připomínání tradic našeho novodobého státu.

Další místa spojená s vyhlášením samostatného státu se na Českokrumlovsku nehledají lehko, neboť většina okresu byla v říjnu 1918 součástí odtržené provincie Böhmerwaldgau a československá státnost zde byla ustanovena až počátkem prosince 1918. Ale členové jednoty Český Krumlov položili 28. října své věnce u bysty T. G. Masaryka před radnicí v Křemži a v Dolní Svinci u pomníku „muže 28. října“ Antonína Švehly, na jehož obnově se ČsOL v roce 2018 podílela. ■

Pietní akt u sochy T. G. Masaryka v Českém Krumlově

Pomník Antonína Švehly v Dolní Svinci s věncem ČsOL

Pietní akt u bysty T. G. Masaryka před radnicí v Křemži

PIETNÍ AKTY
k 28. říjnu a 11. listopadu v Pecce

text br. Petr Tolar
foto Eva Jůzová

Na náměstí v Pecce funguje již déle než rok muzeum věnované československým legionářům. Muzeum legionářů Peckovska vzniklo ve spolupráci Československé obce legionářské a rodiny Jůzových, která pro stálou expozici nabídla svůj dům a naplno se stará o chod muzea. Byli to také členové rodiny, kteří se v Pecce postarali o pietní akty 28. října a 11. listopadu.

Ve středu 28. října 2020 jsme si připomínali 102. výročí vzniku samostatného československého státu, Československé republiky, za kterou během první světové války bojovali českoslovenští legionáři. Jen z Pecky a okolí se jednalo o více než pět desítek místních občanů, na které dnes odkazuje i Muzeum legionářů Peckovska. Někteří z nich se svobodného státu nedočkali. Ještě více pak bylo takových, kteří na frontách světové války bojovali a umírali jako vojáci rakousko-uherské armády. Památku všech připomíná pomník věnovaný obětem první světové války, který se nachází v parku pod hradem Pecka. Jůzovi zde položením květin uctili památku peckovských občanů, kteří se z první světové války nevrátili. Petr Jůza mladší

se přitom postaral i o čestnou stráž v historickém stejnokroji československého legionáře z Ruska. Na oslavu státního svátku byla na budově muzea vyvěšena státní vlajka.

V jedenáct hodin, jedenáctého dne, jedenáctého měsíce roku 1918 skončily boje první světové války. Toto datum se v zemích západní Evropy stalo dnem vzpomínání na všechny válečné oběti nejen první, ale také druhé světové války a dalších následujících konfliktů včetně těch, které trápí dnešní svět. V České republice je 11. 11. připomínán jako Den válečných veteránů, k jehož tradici patří také nošení květů vlčích máků na oblečení. Symbol máku nemá oslavovat válku, ale právě naopak, odsuzovat násilí a uctít památku válečných obětí. Podobně k válce přistupuje i peckovské legionářské muzeum. V Den válečných veteránů se tedy Jůzovi připojili vzpomínkou na oběti druhé světové války z Pecky u pomníku před kostelem sv. Bartoloměje. Čest jejich památce.

Jůzovým patří poděkování za jejich propagaci místní válečné historie a tradice vlčích máků. Věříme, že se tím v Pecce nastaví nový trend. ■

PLZEŇŠTÍ LEGIONÁŘI
ke Dni válečných veteránů 2020

text br. Petr Tolar
foto členové jednoty

JEDNOTA ČsOL V PLZNI

Členové plzeňské jednoty Československé obce legionářské dbají na každoroční uctění památky válečných obětí u příležitosti Dne válečných veteránů 11. listopadu, jenž je také dnem, kdy vzdávají hold všem válečným veteránům, kterých je mezi členy jednoty a jejich přáteli hned několik. V letošním roce byl však Den válečných veteránů jiný, poznamenaný pandemií nemoci COVID-19.

Aktivní členové plzeňské jednoty se nenechali odradit a individuálně se vydali k pomníkům, ke hrobům a na další pietní místa spojená s úctou k válečným obětem.

Již v předvečer Dne válečných veteránů uctil br. Petr Maxim památku československého generála Heliodora Píky na ústředním hřbitově v Plzni. Generál Píka se aktivně zapojil do obou světových válek, než byl ve vykonstruovaném procesu komunistickým režimem odsouzen a popraven právě v plzeňské věznici na Borech. Druhý den pokračoval br. Maxim na Karlovarsku. Společně s farářem Církve československé husitské Lukášem Bujnou zapálili svíčky a položili květiny u pomníků v obcích Kolová a Háje. Br. Maxim položil květinu také k pomníku obětí obou světových válek před hotelem Thermal v Karlových Varech.

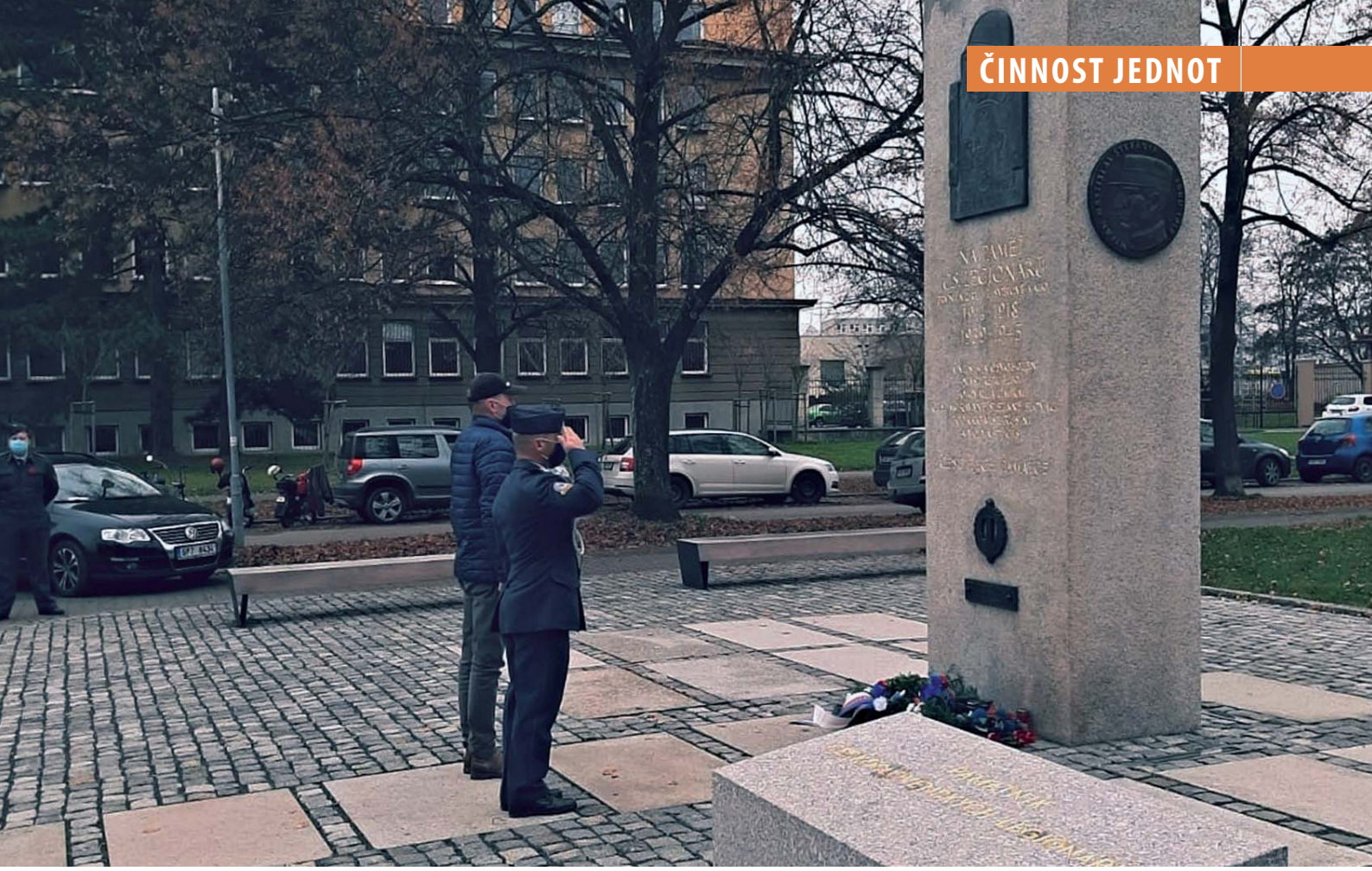

U válečných pomníků a na hrobě československých legionářů na Štěnovicku u Plzně položil věnce a zapálil svíčky br. Martin Marek. Nejdříve u hlavního pomníku věnovaného obětem obou světových válek u obecního úřadu ve Štěnovicích, následně na štěnovickém hřbitově na hrobech legionářů br. Kankrlíka a br. Rozinka, a u pomníků v Čižicích, Útušicích, Štěnovickém Borku a Losiné.

V Domažlicích vzpomněl u příležitosti Dne válečných veteránů br. Amar Ibrahim na amerického vojáka českého původu, podplukovníka 2. pěší divize Matta Konopa. Vlčí mák připevnil k jeho pamětní desce na náměstí Míru. U příležitosti 102. výročí ukončení první světové války pak položil květiny a zapálil svíčku u památníku obětí této strašlivé války z Domažlicka, v parku mezi Dukelskou a Husovou třídou.

Br. Václav Dlesk zapálil svíčky a přidal květy vlčích máků u pomníků věnovaných obětem světových válek v obcích Lisov a Hradišťany na jižním Plzeňsku. I tyto malé obce měly své padlé a zemřelé při obou světových konfliktech. Večer ještě zapálil svíci u pomníku obětí světových válek v parku na náměstí Bohuslava Kašpara v Chlumčanech.

U dalšího z pomníků válečných obětí v malých obcích na Plzeňsku zapálil svíčku br. Petr Tolar. Již v předstihu tak učinil ve Šťáhlavicích, obci ležící zhruba deset kilometrů od Plzně. Pomník připomíná památku vojáků rakousko-uherské armády, legionářů i účastníků protinacistického odboje.

V Plzni samotné se vzpomínkové akce ke Dni válečných veteránů pravidelně konají u památníku věnovaného obětem boje za svobodu, mír a demokracii v parku Homolka na náměstí Milady Horákové. Letos se nemohla uskutečnit tradiční akce ve spolupráci plzeňské jednoty ČsOL a Krajského vojenského velitelství Plzeň. Přesto na položení květinových darů došlo, o což se za jednotu postarali ses. Dana a br. Aleš Vranovští a br. Miroslav Hus. Přidali se také další váleční veteráni a zástupci dalších spolků a organizací. Další květiny položili br. Aleš Vranovský a br. Tomáš Kasl u památníku věnovaného československým legionářům před budovou 20. ZŠ Plzeň v Brojově ulici. Manželé Vranovští dojeli položit květiny také na hrob podpraporčíka in memoriam Nikolaje Martynova ve Štěnovicích a k pomníku štábního praporčíka in memoriam Patrika Štěpánka v Mokrouších. Oba padli na misích Armády České republiky v Afghánistánu. Další člen plzeňské jednoty ČsOL, br. Marek Boháč, který objížděl tatáž pietní místa jako zástupce plzeňského KVV, se navíc zúčastnil položení květin u památníku „Díky, Ameriko!" na Americké třídě v Plzni. Ses. Štěpánka Skálová a br. Daniel Malý došli zapálit svíčku k pomníku obětí první světové války na Bolevecké návsi a k pomníku obětí druhé světové války na náměstí Odboje v Plzni. Asi jako poslední si ve středu 11. 11. připomenul památku válečných obětí br. Pavel Paur s malým synem. Svíčku zapálili u památníku na Homolce.

Byť neplánovanou formou dokázali členové plzeňské jednoty ČsOL navštívit řadu pietních míst a uctít památku obětí válek na více místech, než by dokázali za běžného stavu. Potvrdilo se tak rčení, že i na špatném lze najít něco pozitivního. ■

Den válečných veteránů pod „rouškou koronaviru“. Připomínka Dne válečných veteránů v Olomouci

br. Petr Žižka

JEDNOTA ČsOL V OLOMOUCI 1 „6. čs. STŘELECKÉHO PLUKU HANÁCKÉHO“

Den válečných veteránů v roce 2020, podobně jako oslavu 102. výročí vzniku samostatného československého státu, výrazně ovlivnila platná vládní nařízení proti šíření koronaviru. Přes značné komplikace způsobené aktuální epidemiologickou situací se podařilo při dodržení všech platných vládních nařízení uspořádat alespoň skromnou vzpomínku na oběti válečných konfliktů a konec první světové války. Během 11. listopadu 2020 uctili členové Jednoty ČsOL Olomouc 1 „6. čs. střeleckého pluku Hanáckého“ rozdělení po dvojicích památku válečných veteránů a obětí válek v Olomouci a blízkém okolí.

Den válečných veteránů zahájily pietní akty na ústředním hřbitově v Olomouci-Neředíně. Od 11 hod. se konala hlavní pietní vzpomínka u pomníku padlým vojákům Rudé armády, kde se v průběhu dopoledne postupně vystřídali zástupci statutárního města Olomouce, Armády České republiky, Univerzity Palackého v Olomouci, Sokola, Cechu studentů historie a v neposlední řadě ČsOL jednoty Olomouc 1. Naše uniformované členy zde zastupoval místopředseda jednoty br. Tomáš Brenza a br. Lukáš Honzák.

Kromě hlavní pietní akce u pomníku padlých rudoarmějců si členové legionářské jednoty Olomouc 1 připomněli Den válečných veteránů a konec první světové války položením kytice nebo zapálením svíčky hned na několika dalších pietních místech hřbitova. Br. Jakub Miškařík ve stejnokroji čs. obrněné brigády ve Velké Británii se ujal položení kytice k pomníku obětem odboje 1914–1918 a 1939–1945. U pomníku členů Hanáckého aeroklubu padlých za druhé světové války a u pomníku věnovanému padlým americkým letcům vzdal

poctu v uniformě RAF ustrojený br. Petr Žižka. Tichou vzpomínku ukončil br. Brenza u pomníku zdejších obětí první světové války.

Díky br. Matěji Stankušovi probíhala souběžně připomínka konce první světové války také na bývalém vojenském hřbitově v Olomouci-Černovíře. Pro zajímavost uveďme, že na uvedeném pohřebišti v průběhu prvního celosvětového konfliktu nalezly odpočinek asi tři tisícovky vojáků minimálně třinácti národností.

Po pietních akcích v Olomouci pokračoval br. Miškařík a br. Žižka do městyse Velký Újezd, kde již tradičně vzpomenuli na tři tamní rodáky – příslušníky druhého zahraničního československého odboje. Jednalo se o pplk. Jaroslava Švarce, který padl jako člen paraskupiny Tin v kryptě kostela sv. Cyrila a Metoděje 18. června 1942. Druhým je škpt. Alois Fröhlich, jehož osud se naplnil 6. října 1944, kdy padl jako velitel minometné baterie v bojích o Dukelský průsmyk. Konce války se dožil pouze třetí připomínaný, škpt. Bohumil Bednařík, který sloužil u čs. jednotek ve Francii a Velké Británii a jako velitelem paraskupiny Chalk upadl 13. května 1944 do německého zajetí. Není bez zajímavosti, že každému z trojice zmiňovaných osob byla městysem Velký Újezd vydána publikace.

V této těžké době si členové jednoty Olomouc 1 výše popsanými drobnými pietními akty uskutečněnými v mezích vládních nařízení připomenuli nejen konec první světové války, ale také naše válečné veterány, v širším měřítku pak i trpící a oběti všech válečných konfliktů. Nezbývá než doufat, že současná koronavirová epidemie brzy pomine, a příští rok budeme moci uctít památku Dne válečných veteránů bez jakýchkoliv omezení. ■

Ostrava

Postřekov

Kladno

Rokycany

Vidří

Kamenný Újezd

Hradec Králové

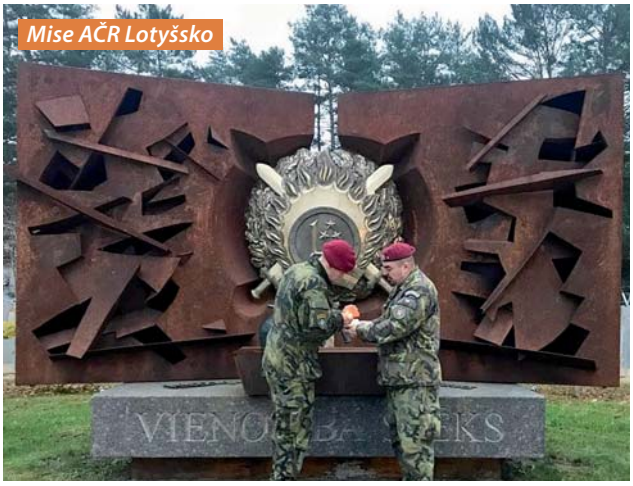
Mise AČR Lotyšsko

Lhota u Kamenice

Mělnické Vtelno

Srnín

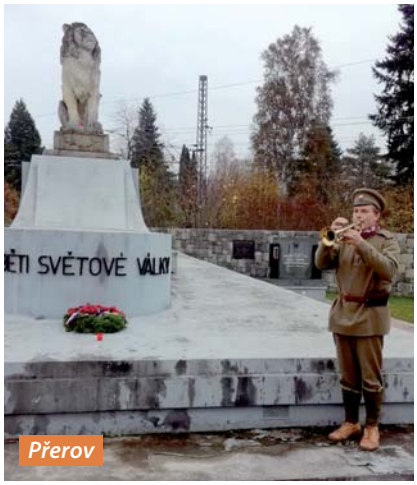

Přerov

Hronov

Dolní Třebonín

Opava

Velešín

Znojmo

Hostivice

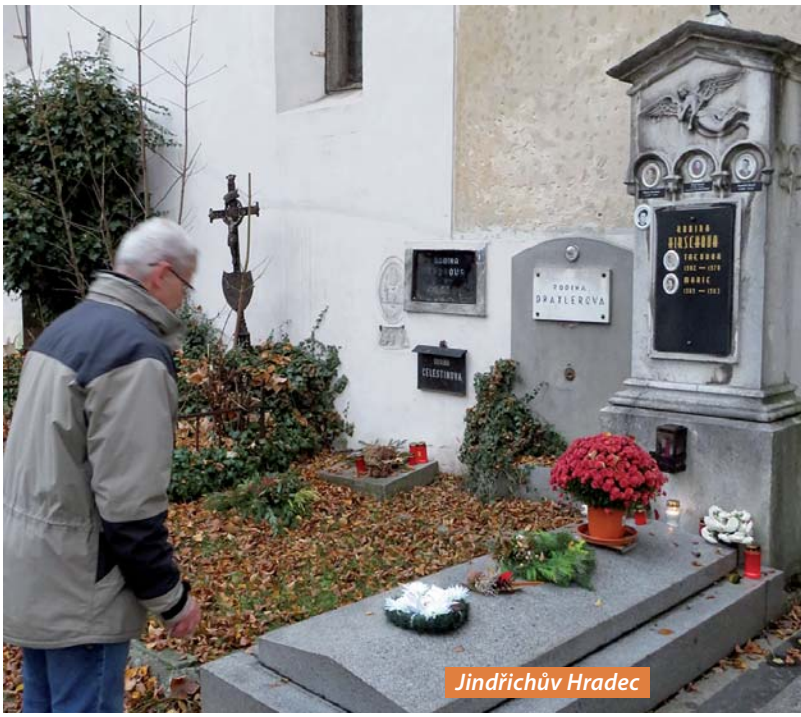
Jindřichův Hradec

text br. Petr Tolar
foto Imperial War Museum, sbírka ČsOL

Století londýnského Kenotafu

Když britský král Jiří V. odhaloval 11. listopadu 1920 v londýnské vládní čtvrti Whitehall nový památník věnovaný obětem prvního světového konfliktu z řad obyvatel Britského impéria, splnilo se tím přání mnoha rodin, které ve válce ztratily své blízké. Drtivá většina zemřelých byla pochována v zámoří, v zemích svého skonu. Pro pozůstalé nebylo snadné jejich hroby navštěvovat, pokud to bylo vůbec možné, neboť obrovské množství vojáků prostě zmizelo, či jejich ostatky nebylo možno identifikovat. Před sto lety odhalený Kenotaf se tak stal symbolickým místem piety pro kohokoliv, kdo chtěl vzpomenout na válečné oběti.

Slovo kenotaf znamená „prázdný hrob". Památník, hrob či náhrobek, ve kterém se nenacházejí ostatky zemřelého, který však umožňuje uctít jeho památku. Ať již proto, že se ostatky nedochovaly, skončily v moři, nenašly se či proto, že leží pochovány někde jinde. S tradicí stavění prázdných hrobů (kenotafů) začaly již starověké civilizace v Egyptě a samo slovo pochází z řečtiny (*kenotaphion*). Některé pyramidy pravděpodobně vznikly jako kenotafy, aniž by do nich kdy byla uložena těla. Také ve středověku byly do některých kostelů umisťovány sarkofágy odkazující na osobnosti pochované jinde. Také moderní válečné konflikty vedly a vedou k budování kenotafů. V podobě rodinných hrobů a náhrobků se s nimi nejčastěji lze setkat u obětí nacistické rasové politiky, především u Židů, jejichž ostatky skončily v hromadných hrobech koncentračních táborů, případně byly zlikvidovány.

Dočasný Kenotaf postavený u příležitosti oslav podepsání mírových dohod ve Versailles v roce 1919

V roce 1919 využil koncept prázdného hrobu také britský architekt sir Edwin Lutyens. Západní Evropa se chystala na oslavy podepsání mírových dohod z Versailles a britský král Jiří V. vyhlásil oficiálním dnem oslav 19. červenec. Tak zvaný „Peace Day" měl být demonstrací vítězství koalice Dohody ve válce, ale zároveň upozorněním na obrovské ztráty, kterými za vítězství impérium zaplatilo. Lutyens byl požádán, aby pro tento den navrhl dočasný památník k uctění památky vojáků Spojeného království i všech dominií a kolonií. Pomník v podobě kenotafu byl umístěn na hlavní třídě vládní čtvrti Whitehall, v srdci Londýna. Dřevěná konstrukce byla potažena plátnem a překryta omítkou. Koncept byl jednoduchý a nadčasový. Na vrcholu mohutného, ale prostého pylonu byl ztvárněn sarkofág, jedinou ozdobou byly dva vavřínové věnce po stranách pylonu. Ani textu nebylo mnoho: nápisy „The Glorious Dead" (Blažení mrtví) a dva římské letopočty 1914 a 1919. Absence jakékoliv náboženské symboliky odkazuje na fakt, že za Impérium umírali vojáci mnoha národností a vyznání. Na každé straně byla připevněna trojice vlajek – vlajka Spojeného království a Britského impéria (tzv. Vlajka unie nebo *Union Jack*), Bílá vlajka britského Královského námořnictva *(White Ensign)* a Červená vlajka britského Obchodního loďstva *(Red Ensign)*. Celý kenotaf měl na výšku 35 stop, tedy 11 metrů.

Ohlas veřejnosti na tento dočasný památník byl nevídaný. Prázdný hrob, pro který se již vžil název *The Cenotaph*, navštěvovaly statisíce lidí. Především šlo o pozůstalé po zemřelých vojácích, pro které byly skutečné hroby jejich blízkých příliš vzdálené, pokud se o jejich existenci vůbec dozvěděli. Londýnský Kenotaf se tak stal místem zármutku, ale také vyrovnání s krutou realitou a začátkem nové životní etapy ve světě po válce. Kenotaf byl obsypán obrovským množstvím věnců a kytic, a stavba zamýšlená jen pro oslavy *Peace Day* vydržela až do ledna 1920, kdy konečně došlo k demontáži. V té době již britská vláda dlouhodobě řešila, jak a kde vytvořit trvalý památník ve stejném duchu.

Nakonec bylo rozhodnuto „rekonstruovat" Lutyensův Kenotaf na původním místě, ve Whitehallu, a v původní podobě. Nový londýnský Kenotaf byl vystavěn z bílého portlandského kamene a věrně odpovídal tomu, který si lid tolik oblíbil. Stavba probíhala od května 1920 a oproti originálu došlo jen k několika drobným změnám. Například původní živé věnce byly nahrazeny kamennými.

Ke slavnostnímu odhalení trvalého londýnského Kenotafu došlo 11. listopadu 1920 v rámci oslav druhého výročí ukončení bojů první světové války. Kenotaf byl zahalen dvěma obřími vlajkami impéria, jejichž stržení vykonal stiskem tlačítka sám král Jiří V. Ten ještě předtím, než předstoupil před zakrytý Kenotaf, položil věnec na rakev s ostatky neznámého britského bojovníka dovezeného z francouzského bojiště. V jedenáct hodin pak nastalo první Velké ticho *(Great Silence)* upomínající na jedenáctou hodinu jedenáctého dne jedenáctého měsíce, kdy vstoupilo v platnost příměří roku 1918. Na dvě minuty se zastavil provoz, utichly všechny hovory a lidé vzdali úctu válečným obětem. Kamenný Kenotaf pak jen od čtvrtka do pondělí navštívilo jeden a půl milionu lidí.

Před sto lety, 11. listopadu 1920, tak byly položeny základy britských tradic komemorativních aktů spojených s výročím konce první světové války. Pietní akty za účasti britské královské rodiny u Kenotafu na Whitehallu a u Hrobu neznámého bojovníka ve Westminsterském opatství, dvě minuty Velkého ticha, pochod organizací bývalých vojáků, veteránů, a jejich rodin kolem Kenotafu. Od roku 1939 se tradice přesunuly na nejbližší neděli k jedenáctému listopadu, ze které se stala Neděle vzpomínek *(Remembrance Sunday)*. Tyto tradice byly následně převzaty i pro připomínání obětí ostatních válek a jsou v jistém ohledu vzorem pro ostatní země včetně České republiky. Většinu z nich dnes ve Spojeném království každoročně zajišťuje Královská britská legie *(Royal British Legion)*. Samotný Kenotaf se dočkal několika kopií, které se nacházejí v Kanadě, na Novém Zélandu, v Hongkongu, či na Bermudských ostrovech.

Londýnský Kenotaf je i dnes centrem akcí u příležitosti Dne vzpomínek *(Remembance Day)* 11. listopadu, případně Neděle vzpomínek. A ví o tom i česká odborná veřejnost. Pochodu kolem Kenotafu se s pravidelností účastní britské organizace a spolky sdružující bývalé vojáky, válečné veterány, jejich rodiny a sympatizanty. Jedinou zahraniční výjimkou byli zástupci polských veteránů, kteří tuto čest získali díky společnému boji po boku Spojeného království během druhé světové války. K této výjimce se v nedávné době přidali také Češi. Československá obec legionářská vyjednala v roce 2016 historicky první oficiální účast české delegace. Novodobí legionáři tak připojili svůj věnec k patám Kenotafu a vykonali přehlídku před královnou Alžbětou II. Tato zkušenost pak otevřela cestu dalším českým sdružením. Členové ČsOL pak navázali účastí v letech 2017 a 2018. V roce 2020, kdy si londýnský Kenotaf připomenul sto let od svého odhalení, se vlivem pandemie nemoci COVID-19 Neděle vzpomínek uskutečnila bez tradičních akcí za účasti omezeného počtu osob. Doufejme, že v dalších letech se podaří navázat na předchozí ročníky a to včetně účasti Československé obce legionářské. ■

Kamenný Kenotaf čekající zakrytý dvěma unijními vlajkami na své odhalení dne 11. listopadu 1920 a krátce po odhalení obklopený davy a květinovými dary

text br. František Bobek, vedoucí projektu Zámeček
foto Statutární město Pardubice, br. František Bobek

ZÁMEČEK PARDUBIČKY

Larischova vila, národní kulturní památka:

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ 2020

Dny evropského dědictví (European Heritage Days) každoročně v měsíci září zpřístupňují co nejvíce zajímavých a výjimečných památek včetně těch, které jsou jinak zčásti nebo zcela nepřístupné. Jsou významnou evropskou kulturně poznávací společenskou akcí, která slouží k posílení historického povědomí v nejširších souvislostech se zvláštním důrazem na mezinárodní kontext kulturního dědictví.

DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ NA ZÁMEČKU V PARDUBIČKÁCH

Letos proběhl již 19. ročník, přičemž Zámeček Pardubičky – Larischova vila se této akce pravidelně zúčastňuje od roku 2014. Hned napoprvé se k prohlídce památky dostavilo

přibližně 1 100 zájemců z regionu, což nás tehdy velmi potěšilo, ale zároveň jsme byli překvapeni tím obrovským zájmem, se kterým jsme vůbec nepočítali. Bylo nás tehdy pět organizátorů a měli jsme obavy, aby vůbec někdo přišel. Nakonec jsme si oddychli, když v 17 hodin vše skončilo. Od té doby se vysoká návštěvnost, dnes již národní kulturní památky, drží na vysoké

VEŘEJNÁ SBÍRKA ZÁMEČEK PARDUBIČKY „LARISCHOVA VILA“

Od 1. prosince 2020 na dobu neurčitou byla Československé obci legionářské zřízena veřejná sbírka Zámeček Pardubičky – „Larischova vila“. Veřejná sbírka je vedená MHMP pod č. j.: MHMP 1705864/2020, Sp. zn.: S-MHMP 1383252/2020 a je realizována za účelem záchrany, opravy a revitalizace objektu národní kulturní památky Zámeček Pardubičky – „Larischova vila“ a dále za účelem pořízení, vybavení a údržby vnitřních a vnějších expozic, věnujících se historii Zámečku Pardubičky – „Larischova vila“, domácímu a zahraničnímu odboji během druhé světové války, ležácké tragédii a osudu obyvatel osady včetně osudu ležáckých dětí, které budou realizovány v prostorách národní kulturní památky.

Sběr dobrovolných finančních prostředků je rovněž prováděn za účelem vybudování a provozování venkovní expozice na přilehlém pozemku Zámečku Pardubičky (hřiště pro mládež), která bude připomínat výcvikové středisko československých parašutistů, vybavené množstvím dobových výcvikových zařízení a informačních tabulí o uvedeném tématu. Náklady na provozování venkovní expozice se rozumí náklady na pravidelné kontroly bezpečnosti výcvikových zařízení, jejich údržbu a opravy či mzdové náklady instruktorů při branných soutěžích pro děti a mládež.

Z výtěžku veřejné sbírky bude dále realizováno pořízení historických a uměleckých artefaktů, a tisk či nákup odborných a popularizačních publikací, které budou použity k doplnění výše uvedených expozic v „Larischově vile“ a budou využívány ke vzdělávání mládeže a k propagaci a popularizaci národní kulturní památky v domácím i zahraničním prostředí.

Veřejná sbírka Zámeček Pardubičky je prováděna způsobem podle § 9 odst. 1 písm. a) zákona o veřejných sbírkách, tj. shromažďováním příspěvků na předem vyhlášeném zvláštním bankovním účtu zřízeném pro tento účel (transparentní účet č. 115-3929470267/0100 a způsobem podle § 9 odst. 1 písm. c) zákona o veřejných sbírkách, tj. pokladničkami umístěnými v národní kulturní památce Zámeček Pardubičky či na akcích spojených s realizací účelu této veřejné sbírky.

úrovni. Proto jsme se letos opět rozhodli zpřístupnit Zámeček pro veřejnost po oba dny. Předpokládali jsme velký zájem veřejnosti znásobený dokončenou první etapou revitalizace.

JAK TO PROBÍHALO V ROCE 2020

Letošní ročník na téma „Památky a vzdělávání" se odehrál ve dnech 12.–13. září. Pro oba dny jsme připravili pestrou nabídku pro mládež i pro dospělé. Vždy od 10 hodin do 17 hodin bylo možné absolvovat následující doprovodné programy:

- Komentovaná prohlídka revitalizovaných částí s expozicemi z Východočeského muzea
- Příběh Zámečku – vyprávění badatelů
- Perspektivy Zámečku – informace o nedaleké budoucnosti
- „Bojovka" pro celou rodinu v prostoru u Zámečku
- Prezentace klubů vojenské historie s dobovou technikou – tentokrát KVH Pardubice a KVH „Pětačtyřicítka" Brno

Prohlídka Zámečku byla asi největším magnetem, revitalizovaná část Zámečku vypadá totiž již z venku velmi pěkně. K vidění byla celá věž, která od sklepení až po ochoz představuje čtyři docela vysoká patra s bonusem nádherného litinového točitého schodiště v posledním patře. Pohled z ochozu na všechny strany si asi nikdo nenechal ujít. Ve skutečnosti existuje ve věži ještě páté patro, tedy spíš podkroví, to je ale zatím poněkud utajeno. Při zpáteční cestě návštěvníci shlédli krásně upravené místnosti s expozicemi, z nichž nejvíce upoutala ta, která se týkala vrchního četnického strážmistra Karla Kněze, nositele medaile Za hrdinství in memoriam. Ve sklepeních Zámečku, v místnostech, kde byli 24. června 1942 drženi před popravou obyvatelé osady Ležáky, probíhala tradiční pieta, kdy každý mohl zapálit svíci k uctění památky statečných předků a vyslechnout krutý příběh ležáckých dětí.

Venku potom bylo možné sdílet zajímavé vyprávění badatelů o Zámečku od jeho výstavby v roce 1885 až po současnost. Návštěvníci většinou zevrubně znají tragickou etapu jeho existence v období druhé světové války, mnohdy je však

překvapí, jaké další události a osudy se zde odehrály. Slovy jednoho význačného pardubického historika, který prohlásil: „Přehnaly se zde evropské, neřku-li světové dějiny." Ale to si musí každý vyslechnout tady na Zámečku, třeba příští rok v září, během dalších Dnů evropského dědictví.

Návštěvníci, kteří úspěšně splnili úkoly „bojovky", mezi které patřilo mj. překonání lanových překážek, vyluštění rébusu, střelba na padající terčíky ze vzduchovky a splnění úkolů uložených KVH „Pětačtyřicítka" Brno, obdrželi krásné leporelo o Zámečku a skládací spinner.

Absolutorium a dík patří určitě všem, kteří se podíleli na přípravě a realizaci projektu a Klubům vojenské historie navíc i za to, že jejich členové objeli místa, kde byli vysazeni výsadkáři výsadku Platinum – Pewter a Calcium, navštívili chalupy, kde oba výsadky nalezly své první útočiště a také položili kytici u Knihy obětí v Ležákách.

Dny evropského dědictví se v Zámečku Pardubičky – Larischově vile opět vydařily. Návštěvníci i organizátoři odcházeli spokojeni. Je téměř jisté, že příští rok v září do toho půjdeme znovu, a kromě jiného předvedeme, jak jsme pokročili s revitalizací. ■

Časopis Legionářský směr navazuje na stejnojmenný titul vydávaný Československou obcí legionářskou ve 20. letech minulého století jako týdeník, posléze měsíčník. Jeho hlavním posláním je v době blížícího se 100. výročí vzniku Československa propagovat legionářské myšlenky, odkaz zakladatelů samostatného československého státu a zejména pak ideje boje za svébytnost, svobodu a demokracii v době vzniku samostatného státu, za druhé světové války i v novodobé historii. Časopis je určen pro členy Československé obce legionářské, válečné veterány, sympatizanty a také širokou veřejnost, kterou zajímá tato problematika.

VYDAVATEL: Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2, www.csol.cz, tel: +420 224 266 235, fax: +420 224 266 274, e-mail: sekretariat@csol.cz **ŠÉFREDAKTOR:** Jiří Filip, tel.: +420 734 315 634, e-mail: tajemnik@csol.cz **EDITOR:** Marcela Volfová, e-mail: volfova@csol.cz **GRAFICKÁ ÚPRAVA, TISK A DISTRIBUCE:** Vydavatelství MAC, spol. s r.o., Na Spojce 968/7, 101 00 Praha 10 - Vršovice **ADRESA REDAKCE:** Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2 **Uzávěrka čísla:** 18. prosince 2020, **Evidenční číslo:** MK ČR E 20912, Elektronickou podobu Legionářského směru naleznete na: **www.csol.cz** v rubrice Projekty. ■

Milé sestry, vážení bratři,
přátelé československých legií,

když jsme na podzim roku 2014 slavnostně zahajovali projekt Legie 100, věděli jsme, že je před námi šest let usilovné práce, na jejímž konci měl být v široké veřejnosti zakořeněný odkaz československých legionářů. Mužů, kteří byli hybnou silou pro vznik našeho moderního státu. Proto jsme od této chvíle pracovali na tom, aby se o historii legií dozvědělo co nejvíce návštěvníků našich aktivit, kterých jsme v rámci celého projektu uspořádali několik set. Největší dopad měl dle našeho očekávání Legiovlak, který ve svých vozech přivítal na 750 000 návštěvníků, z nichž více než 100 000 byla právě školní mládež, tedy ti, kterým jsme chtěli naši historii přiblížit nejvíce. Pozitivní reakce a především zpětná vazba od našich návštěvníků nám dokázala, že Češi jsou hrdí na své předky a odkaz, který jim zanechali. I proto jsme nasbírali velké množství fotografií a deníků z rodinných archivů, které výsledek našeho snažení posunuly ještě o kousek dále. Právě díky našim návštěvníkům jsme do databáze legionářů nahráli portrétní fotografie více než 10 000 legionářů a jejich tváře jsme veřejnosti zpřístupnili k uchování odkazu těchto mužů. Projekt se však neskládal jen z pojízdného muzea, ale také ze stálých expozic a putovních výstav, které za dobu trvání Legie 100 byly vystaveny ve více než 500 školách, knihovnách či kulturních domů. Mimořádně důležitou aktivitou byla výroba vzdělávacího DVD Legie do škol, které jsme vytvořili ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR a od roku 2017 jsme tento souhrnný materiál distribuovali pedagogům. Dostali tak do rukou prostředek, který jim mnohdy pomohl poutavě představit toto téma svým žákům.

Samostatnou kapitolou bylo připomínání legií v zahraničí, tedy přímo na místech, kde naši legionáři bojovali a umírali. Za uplynulých šest let jsme tak vypravili 23 poutí po celém světě, kde jsme se u hrobů našich vojáků poklonili jejich památce. V rámci našich poutí jsme také pracovali na obnově pietních a hrobových míst a snažili se největší možnou měrou podporovat aktivity Ministerstva obrany ČR v tomto směru. Pro popularizaci tématu jsme uspořádali sedm rekonstrukcí historických bitev, v nichž jsme připomněli například slavnou bitvu u Arrasu, Zborova či boje o Slovensko v letech 1918–1919. Podíleli jsme se na vzniku trilogie Legie 100, která vznikla ve spolupráci s Českou televizí a bude navždy součástí dokumentárního filmu o naší historii. Těch aktivit bylo samozřejmě mnohem více, ale proč to vlastně celé píšu?

Zde se sluší poděkovat všem, kteří napnuli své úsilí a pomohli nám projekt Legie 100 realizovat. Na prvním místě chci poděkovat Ministerstvu obrany ČR, pod jehož křídly jsme celý projekt realizovali. Silnou podporu jsme cítili jak od Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Ministerstva dopravy ČR, Ministerstva zahraničních věcí ČR, ale také společností jako jsou České dráhy, Správa železnic, a mnoha dalších partnerů, kteří se v průběhu let připojili k projektu Legie 100 podepsáním memoranda o spolupráci. Těch partnerů bylo nakonec 74, což jen dokazuje to, že zájem o čs. legie v našem státě žije.

Především bych pak chtěl poděkovat všem mým bratrům, sestrám, kolegům a kolegyním, kteří v legionářském duchu a s maximálním nasazením pracovali pro propagaci legií. Výsledky jejich práce jsou dnes myslím naprosto zřejmé a jen díky nim se nám podařilo projekt Legie 100 úspěšně zakončit. Zakončili jsme projekt, jehož výsledky budou i nadále žít v široké veřejnosti, čímž budou prohlubovat tu nejzdravější národní hrdost. Děkuji vám!

Jiří Charfreitag, DiS.
tajemník projektu Legie 100

Příběhy sbírkových předmětů Vojenského historického ústavu

Zdeněk Špitálník
Vojenský historický ústav

Guidon 1. jízdního pluku „Jana Jiskry z Brandýsa“, 1920

Dne 1. července 1920 se v kanadském táboře Valcartier u příležitosti svátku „Dominion Day“ konala slavnostní přehlídka československého a kanadského vojska. V tento den předal plukovník Boris Vuchterle jménem vlády Československé republiky prapor příslušníkům 1. jízdního pluku „Jana Jiskry z Brandýsa“. Samotný prapor byl pravděpodobně vyšit dámami v Jekatěrinburku již v roce 1919. Po návratu čs. legionářů do vlasti se stal symbolem terezínského jezdeckého (později dragounského) pluku 1, přičemž originál byl uložen do Památníku odboje a pluk užíval jeho věrnou repliku.

Líc: Uprostřed listu jsou stříbrnou látkou aplikována propletená písmena „JJB“ (Jan Jiskra z Brandýsa).

Rub: v bílém pruhu je černou látkou se stříbrně vyšitými konturami aplikován dvouřádkový nápis „1. ČESKOSLOVENSKÝ“, v červeném pruhu je černou látkou se stříbrnými konturami aplikovaný jednořádkový nápis „JÍZDNÍ PLUK“. Mezi nápisy v horním a dolním pruhu je stříbrně vyšit ornament ve tvaru zrcadlově proti sobě umístěné spirály.
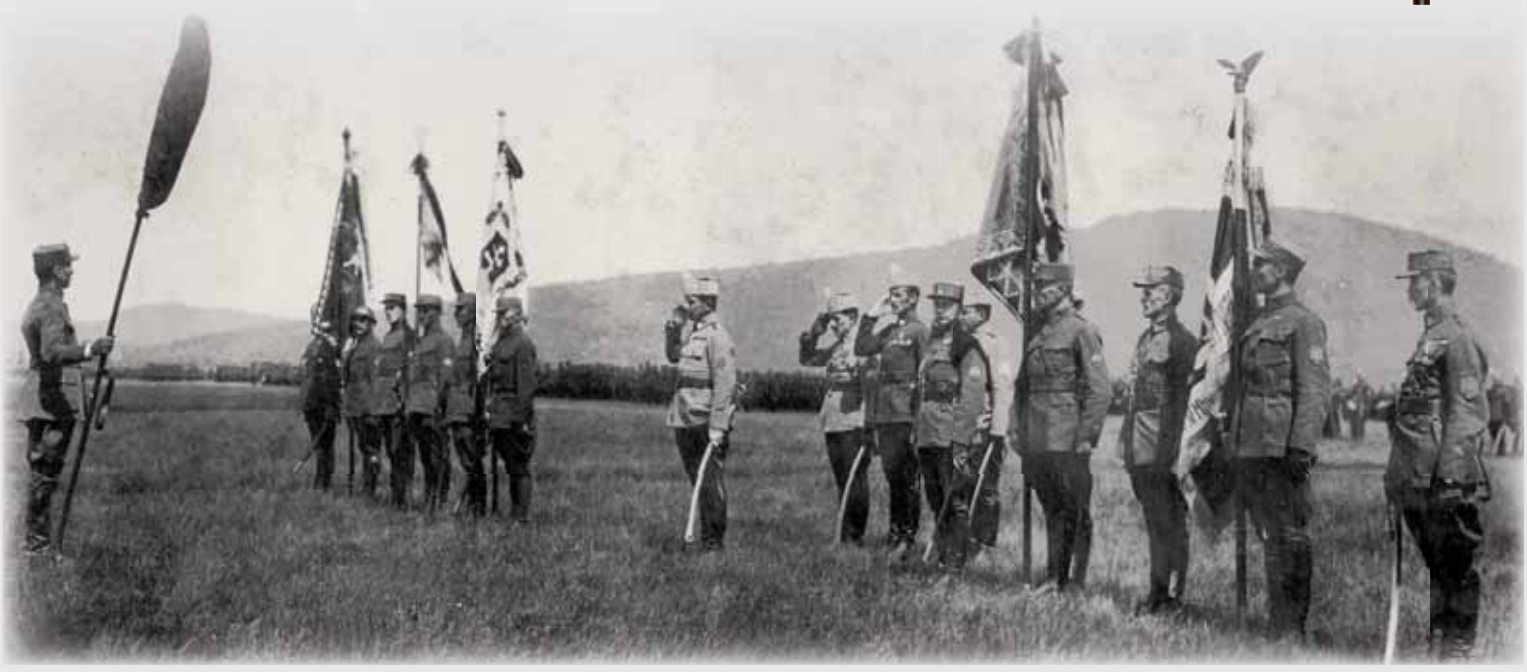
Z vexilologického hlediska se prapor 1. jízdního pluku označuje jako guidon, jelikož je vlající část rozdělena na dva cípy. Bíločervený hedvábný guidon je po okrajích opatřen stříbrným třepením. Klenot je tvořen čtyřmi kruhy, které symbolizují Čechy, Moravu, Slezsko a Slovensko, stejně jako na Československém válečném kříži 1918.